

OSNOVNA ŠOLA GORICA
Goriška cesta 48, 3320 Velenje

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNANALOGA

VI VOZITE ...

Tematsko področje: Varnost v cestnem prometu

Avtor:
Domen Osojnik, 9. razred

Mentorici:
Branka Mestnik
Andreja Vintar

Velenje, 2014

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Gorica Velenje.

Mentorici: ga. Branka Mestnik
ga. Andreja Vintar

Datum predstavitve: marec 2014

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD OŠ Gorica, 2014

KG voznik, vozi zbrano, odgovorno, upošteva omejitve hitrosti, preventiva

AV OSOJNIK, Domen.

SA MESTNIK, Branka. VINTAR, Andreja

KZ Mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline, 3320 Velenje. SLO

ZA Osnovna šola Gorica, Goriška cesta 48, Velenje

LI 2014

IN **VI VOZITE ...**

TD RAZISKOVALNA NALOGA

OP VI, 41 strani, 1 tabela, 18 grafov, 11 slik

IJ sl

AI Voznik (voznica) je oseba, ki je opravila vozniški izpit in na cesti vozi vozilo. V raziskovalni nalogi »Vi vozite...«, smo spoznali, da si vozniki kljub pridobljenem dovoljenju o cestno prometnih predpisih, kasneje te prilagodijo, jih manj upoštevajo. Na Goriški cesti v Velenju (šolska pot) smo na elektronskem merilniku hitrosti ugotavljali ali vozniki vozijo po omejitvah in uporabljajo mobilni telefon. Ugotovili smo, da jih približno polovica upošteva omejitve hitrosti, skoraj polovica pa jih prekorači. Tudi elektronski zapis v opozorilnem merilniku hitrosti, beleži podobne podatke. Le redki so v jutranjem času telefonirali. Raziskovalno nalogo smo podkrepili z anketo o zbranosti in odgovornosti voznikov med vožnjo. Rezultati so pokazali, da približno petina voznikov v vozilu ni osredotočena le na vožnjo. To pomeni, da med vožnjo jedo, pijejo osvežilne napitke, se ličijo, urejajo pričesko, iščejo radijske postaje, poslušajo glasno glasbo, kadijo, pišejo opomnike, brskajo po avtomobilskih predalih, pogovarjajo se po mobilnem telefonu, pozabijo se pripeti z varnostnim pasom in drugo. Vse to voznikom zmanjša zbranost med vožnjo. Kako tovrstne voznike opazujejo, kaznujejo policisti, kakšna je preventiva ter vzgoja udeležencev v cestnem prometu, smo izvedeli na okrogli mizi. Pridobili in izmenjali smo mnenja s strokovnjaki. Kontrola odgovornosti voznikov med vožnjo ni zakonsko določena (ne morejo jih kaznovati), razen telefoniranje in neuporabo varnostnega pasu. Za varnost v prometu smo odgovorni vsi; vozniki, policija, upravljalci cest, institucije, ki skrbijo za preventivo, vzgojo in varnost v cestnem prometu. Ugotavljajo, da je več agresivne vožnje. Z raziskovalno nalogo želimo opomniti voznike, naj vozijo varno, kulturno in odgovorno.

KEY WORDS DOCUMENTATION

- ND Primary School Gorica, 2012
- CX driver, drive concentrated, responsible, take into account the speed limits, preventative
- AU OSOJNIK, Domen
- PP MESTNIK Branka, VINTAR Andreja
- PB Young researchers for the development of Šaleška valley, 3320 Velenje SLO
- PY Primary School Gorica, Goriška road 48, Velenje
- TI 2014
- DT **YOU DRIVE ...**
- NO RESEARCH WORK
- LA VI, 41 pages, 1 table, 18 graphs, 11 photos
- AL sl/an

AB The driver is a person who passed the drivers' exam and drives a vehicle on the road. In our research work »You drive ...« we found out that drivers no matter the licence they gained adjust traffic regulations by themselves. On Goriška road (school path) we tried to find out if the drivers respect the speed limit by »reading« the speed monitor and if they use the mobile phone while driving. The results showed that around half of the drivers respect the speed limit and half of them not. Electronic data from the monitor show similar results. There were only a few who used a mobile phone in the morning. Our research work was substantiated with a questionnaire about focus and responsibility of drivers during driving. The results have shown that almost one fifth of the drivers aren't focused only on the driving which means that they eat, drink, do their make up or hear, search for the radio station, listen to loud music, talk on the mobile phone, smoke, write notes, search for something, forget to put their seat belt on and so on. All this affects on their focus while driving. How these drivers are monitored, punished by the police and what is the prevention and education of those who participate in the traffic we found out during the debate. We gained and exchanged opinions with the experts. Control of responsibility while driving is not legally specified (drivers cannot be punished), except if using the phone or not using the seat belt. We are all responsible for the traffic safety; drivers, the police, and construction workers, institutions that take care of education and safety in traffic. Many discover that aggressive driving is increasing. With our research work we want to remind the drivers to drive safely, culturally and responsibly.

KAZALO

Vsebina

VI VOZITE	I
KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	II
KEY WORDS DOCUMENTATION	III
KAZALO	IV
Kazalo slik:	V
Kazalo tabel:	V
Kazalo grafov:	V
1 UVOD	1
1.1 Namen in cilj raziskovalne naloge	2
1.2 Hipoteze	2
2 PREGLED OBJAV	3
2.1 Splošno o prometni varnosti	3
2.2 Ponazoritev varnosti cestnega prometa	3
2.3 Dejavniki varnosti v cestnem prometu	4
2.4 Nacionalni program 2013-2022	5
2.5 Voznik	6
2.5.1 Vrste	6
2.5.2 Kaj odlikuje odgovornega voznika?	6
2.5.3 Pridobitev vozniškega dovoljenja	7
2.5.4 Izobraževanja in usposabljanja voznikov	7
2.5.5 Dodatno usposabljanje voznikov začetnikov	8
2.6 Vozniško dovoljenje	9
2.7 Varna pot v šolo in domov	12
2.8 Uporaba mobilnih telefonov pri vožnji z motornim vozilom	12
2.9 Varnostni pas	13
2.10 Alkohol ubija	13
2.11 Kajenje med vožnjo	14
2.12 Omejitve hitrosti v in izven naselij	15
2.13 Ličenje med vožnjo	15
2.14 Poslušanje glasne glasbe med vožnjo	16
2.15 Iskanje radijskih postaj med vožnjo	16
2.16 Petje med vožnjo	17
3 METODOLOGIJA	18
4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA	21
4.1 Rezultati anketnega vprašalnika	21
4.1.1 Ali ste pri vožnji pripeti z varnostnim pasom?	21
4.1.2 Ali med vožnjo uporabljate mobilni telefon?	22
4.1.3 Ali vozite po omejitvah hitrosti v naselju in izven naselja?	22
4.1.4 Kako pogosto se vam med vožnjo dremlje?	23
4.1.5 Ali ste že kdaj bili povzročitelj nesreče?	24
4.1.6 Ali medtem ko vozite, jeste?	24
4.1.7 Ali medtem ko vozite, pijete osvežilne napitke, vodo?	25
4.1.8 Ali se medtem ko vozite, ličite?	26

4.1.9	Ali si medtem ko vozite, urejate lase?	26
4.1.10	Ali medtem ko vozite, pišete opomnike, sporočila?	27
4.1.11	Ali medtem ko vozite, poslušate glasno glasbo?	27
4.1.12	Ali medtem ko vozite, pojedete?	28
4.1.13	Ali se medtem ko vozite, gledate v ogledalo?	28
4.1.14	Ali medtem ko vozite, iščete radijske postaje?	29
4.1.15	Ali medtem ko vozite, vlagate, jemljete stvari iz predala?	30
4.1.16	Ali kadite, ko vozite?	30
5	RAZPRAVA	31
6	ZAKLJUČEK	35
7	POVZETEK	37
8	ZAHVALA	38
9	PRILOGE	39
9.1	Anketni vprašalnik	39
10	VIRI IN LITERATURA	40

KAZALO FOTOGRAFIJ, TABEL IN GRAFOV

Kazalo slik:

Slika 1:	Vi vozite	2
Slika 2:	Sistemska shema cestnega prometa	3
Slika 3:	Dejavniki varnosti v prometu	4
Slika 4:	Usposabljanje za varno vožjo v prometu	8
Slika 5:	Dodatno usposabljanje za voznike začetnike	9
Slika 6:	Novo evropsko vozniško dovoljenje veljavno od 19. 1. 2013	10
Slika 7:	Primer preventivne akcije o uporabi mobilnega telefona med vožnjo	13
Slika 8:	Primer plakata preventivne akcije o uživanju alkohola	14
Slika 9:	Elektronski merilec hitrosti na Goriški cesti	19
Slika 10:	Okrogla miza	31
Slika 11:	Pogovor s strokovnjaki s področja prometne varnosti	34

Kazalo tabel:

Tabela 1:	Izmerjene hitrosti voznikov na Goriški cesti	18
-----------	--	----

Kazalo grafov:

Graf 1:	Upoštevanje omejitve hitrosti na Goriški cesti v Velenju	19
Graf 2:	Število voženj v različnih hitrostnih razredih v obdobju od 10. 10. do 31. 10. 2013	20
Graf 3:	Uporaba varnostnega pasu	21
Graf 4:	Uporaba mobilnega telefona med vožnjo	22
Graf 5:	Omejitve hitrosti v naselju in izven naselja	22

Graf 6: Utrujenost med vožnjo	23
Graf 7: Povzročanje prometne nesreče	24
Graf 8: Uživanje hrane med vožnjo	24
Graf 9: Pitje med vožnjo	25
Graf 10: Ličenje med vožnjo	26
Graf 11: Urejanje pričeske med vožnjo	26
Graf 12: Pisanje sporočil med vožnjo	27
Graf 13: Poslušanje glasbe med vožnjo	27
Graf 14: Petje med vožnjo	28
Graf 15: Gledanje v ogledalo med vožnjo	28
Graf 16: Iskanje radijskih postaj med vožnjo	29
Graf 17: Vlaganje in jemanje stvari iz predala med vožnjo	30
Graf 18: Kajenje med vožnjo	30

1 UVOD

»Vem, da te skrbi ta dolga siva cesta.« (Zoran Predin)

Avtomobili, tovorna vozila, motorji, kolesa, avtobusi, kombiji ... Voznik oziroma voznica, je oseba, ki na cesti vozi vozilo. Uspešno je opravil test o cestno-prometnih predpisih in izpit iz prve pomoči. V šoli vožnje (Avto šoli) je ob inštruktorju pridobil veliko izkušenj, spretnosti vožnje in postal vzoren voznik.

Takrat, pri osemnajstih letih, se je usedel v avtomobil, se pripel z varnostnim pasom, prilagodil ogledala, prižgal motor, luči in speljal. Med vožnjo z učiteljem vožnje (inštruktorjem) ob strani, je osredotočen na vse prometne znake, dovoljeno hitrost, pešce in upoštevanje cestno-prometnih predpisov. Iz dneva v dan postaja boljši voznik. Ko učitelj vožnje oceni, da je sposoben samostojne vožnje, ga prijavi na izpitno uro. Uspešnost izpitne ure je odvisna od njegove pripravljenosti, spretnosti in doslednega upoštevanja teoretičnega in praktičnega znanja varne vožnje. Budno oko izpitne komisije spremlja, ocenjuje vožnjo ter odloči o opravljenem vozniškem izpitu.

Kar je na papirju, pa ni vedno v življenju. Prilagodijo si pravila in predpise vožnje.

»Mal bom potegnu, saj je ravna cesta ...«

»Kje imam mobi, Majo moram poklicat ...«

»En sendvič bom pojedu, za kosilo t'k' ne bo časa ...«

»Kje je CD Modrijanov? ...«

»Velja, grem na pir ...«

1.1 Namen in cilj raziskovalne naloge

Z raziskovalno nalogo Vi vozite ... želimo ugotoviti, ali so vozniki med vožnjo odgovorni, zbrani ali pa si cestno prometne predpise prilagodijo po svoje. Zanima nas, koliko voznikov na naši šolski poti upošteva omejitve hitrosti in med vožnjo uporablja mobilne telefone. Na podlagi analize anketnega vprašalnika smo pridobili rezultate o različnih dejavnostih, opravljenih, ki jih vozniki izvajajo med vožnjo. Kam je usmerjena njihova pozornost, koncentracija in kako takšne voznike obravnavajo policisti ter strokovniki, ki skrbijo za preventivo in varnost v cestnem prometu. Od leta 2013 poteka nacionalni program, ki temelji na analizi obstoječega stanja varnosti cestnega prometa. Raziskovalna naloga je aktualna.

1.2 Hipoteze

Hipoteza 1: Vozniki na Goriški cesti v Velenju upoštevajo omejitev hitrosti in med vožnjo ne uporabljajo mobilnega telefona.

Hipoteza 2: Vozniki v Velenju vozijo varno in upoštevajo prometno okolje.

Hipoteza 3: Policisti pogosto izvajajo preventivne akcije o odgovornosti voznikov med vožnjo in varnosti prometa.

Slika 1: Vi vozite (Vir: http://www.intermatic.si/c/a/t/preventivna_radarska_tabla_viasis_plus_sme%A9ko-103.html)

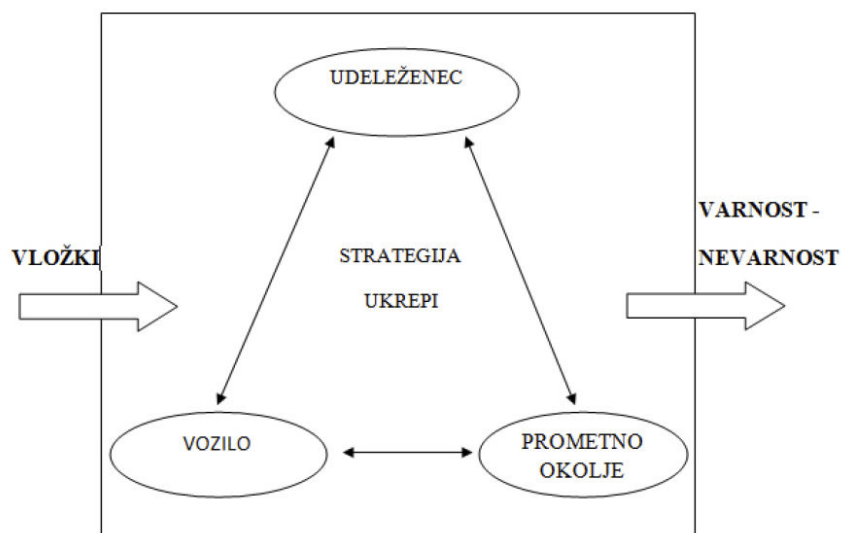
2 PREGLED OBJAV

2.1 Splošno o prometni varnosti

Prometna varnost je glede na število udeležencev v cestnem prometu in glede na pomen prometa kot takega v sodobnem družbenem razvoju ena temeljnih človekovih dobrin, ki jo je potrebno posamezniku zagotoviti in ji dati v družbi ustrezno pomembno mesto. Kvaliteta življenja v neki družbeni skupnosti je odvisna tudi od nivoja oziroma stopnje prometne varnosti (Jakomin, 1997).

2.2 Ponazoritev varnosti cestnega prometa

Cestni promet lahko zelo poenostavljeno prikažemo kot odprt, organizacijski sistem treh oziroma štirih sestavnih delov. To so udeleženec oziroma voznik, vozilo, prometno okolje in strategija ter ukrepi, imenovano tudi institucionalno področje. To področje stalno spremlja stopnjo varnosti vseh udeležencev v prometu in na podlagi ocen sprejema in izvaja ukrepe za doseganje čim višje stopnje varnosti (Petrovec, 2011).

Slika 2: Sistemska shema cestnega prometa (Vir: Petrovec, D. 2008).

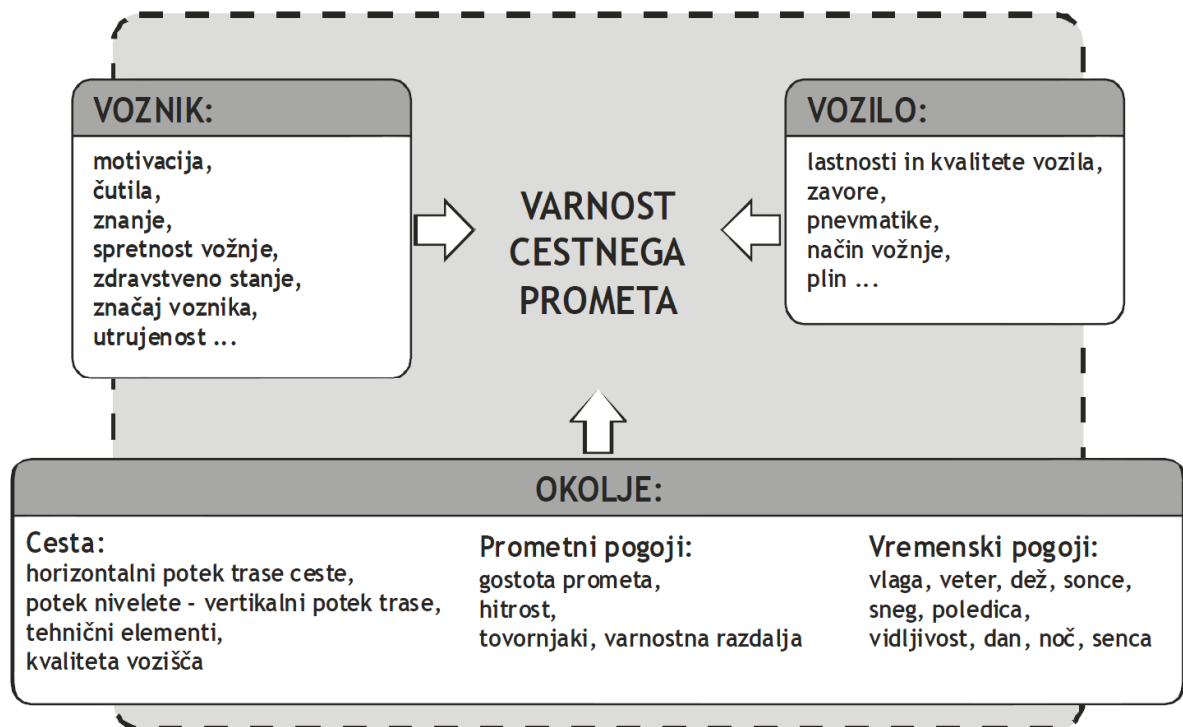
Varnost je lastnost tega sistema, ki jo vsak udeleženec individualno doživlja in ocenjuje. Kriteriji za merjenje oziroma ocenjevanje varnosti so različni, najbolj pogosto pa je to število prometnih nesreč s poudarkom na prometnih nesrečah s smrtnim izidom in na prometnih nesrečah s hujšo telesno poškodbo (Petrovec, 2011).

2.3 Dejavniki varnosti v cestnem prometu

Dejavniki prometne varnosti (povzročitelji prometnih nesreč), ki vplivajo tudi na učinkovitost prometa:

- človek (neposredno kot udeleženec v prometu in posredno kot projektant in graditelj novih cest, vzdrževalec cest, ustvarjalec predpisov v prometu, izvajalec vzgoje in izobraževanja v prometu);
- vozilo;
- okolje (prometna površina in njena okolica).

Vpliv teh treh dejavnikov na dogajanje v prometu je vzajemno povezan tako, da v času vožnje voznik, vozilo in okolje tvorijo interakcijski kibernetski sistem, v katerem funkcijo upravljanja izvaja voznik, objekt upravljanja je vozilo, okolje pa predstavlja vir informacij za voznika v smislu definiranja stanja sistema (Orthaber, 2006).

Slika 3: Dejavniki varnosti v prometu (Vir: Orthaber, 2006, 29)

2.4 Nacionalni program 2013-2022

Cilj držav članic je do leta 2020 prepoloviti število smrtnih žrtev in hudo poškodovanih oseb na cestah. Temu cilju sledi tudi nacionalni program, ki temelji na analizi obstoječega stanja varnosti cestnega prometa ter vlogi in pomenu varnosti za gospodarski in družbeni razvoj. Je strateški dokument, ki obravnava nacionalno varnostno politiko in strokovno zahtevne ter varnostno najbolj transparentne probleme na področju varnosti cestnega prometa v Republiki Sloveniji za obdobje 2013-2022. Temeljna cilja nacionalnega programa sta:

- na slovenskih cestah do leta 2021 ne sme umreti v prometnih nesrečah več kot 35 oseb na milijon prebivalcev;
- na slovenskih cestah do leta 2021 ne sme hudo telesno poškodovati več kot 210 oseb na milijon prebivalcev.

Vizija 0

Vizija nič pomeni nič smrtnih žrtev in nič hudo telesno poškodovanih oseb zaradi prometnih nesreč v Sloveniji.

Gre za pozitiven in odgovoren odnos ustvarjalcev in udeležencev cestnoprometnega sistema, ki so s svojim celotnim delovanjem in ravnanjem dolžni preprečiti najhujše posledice prometnih nesreč. Z Vizijo nič se odgovornost za ustvarjanje varnega sistema prenaša na slehernega soustvarjalca in uporabnika cest. Za izhodišče se uporablja leto 2011, ko je v Sloveniji izgubilo življenje 141 ljudi, hudo telesno poškodovanih pa je bilo 919 udeležencev. Umrljivost v cestnem prometu je odvisna od stopnje razvitosti prometnega sistema, prometne kulture in ukrepov, ki jih posamezne države izvajajo za izboljšanje varnosti. Pri pripravi nacionalnega programa so sodelovali številni strokovnjaki pristojnih vladnih in civilne družbe. Ti so glede na stanje v Evropski uniji in Sloveniji pretehtali možnosti in izbrali najprimernejše ukrepe, ki bi jih bilo smiselno izvesti na področju človekovega ravnanja, prometnega okolja, vozil in institucionalnega okolja. Vizija nič zahteva spremembo razmišljanja in ravnanja oblikovalcev sistema, izvajalcev in prometnih udeležencev (Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, 2011).

2.5 Voznik

Po definiciji, ki jo navaja Javna Agencija Republike Slovenije je voznik oziroma voznica, oseba, ki na cesti vozi vozilo.

Ali ta definicaja zadostuje? S formalnega stališča to seveda drži, vendar vemo, da voziti vozilo po cesti ni dovolj. S prometnimi pravili je sicer določeno, kakšno mora biti obnašanje in ravnanje voznika. Njegova vožnja mora biti samostojna in varna. Izredno veliko teže pa imata pri tem tudi kultura in strpnost voznika. Žal ti dve vrednoti pri nas precej pogrešamo. Pravica do vožnje ni naravna pravica posameznika, ampak je boniteta, ki jo poseduje samo oseba z veljavnim vozniškim dovoljenjem (Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, 2011).

2.5.1 Vrste

Kljub vsem medbnega, da lahko govorimo o vrstah in tipih voznikov. Podobno kot lahko po značaju delimo ljudi na dobre, slabe, stanovitne in omahljive, razlikujemo tudi odgovorne in neodgovorne voznike. Številne značilnosti, ki so skupne mladim voznikom, so v nasprotju s skupnimi značilnostmi starih voznikov. Vozniki začetniki se obnašajo drugače kot izkušeni vozniki. Razlikujemo lahko pretežno disciplinirane in odgovorne voznike od nediscipliniranih in neodgovornih. Voznike, ki imajo prometne nesreče pogosto, drugi pa le redko oz. izjemoma. Na tiste, ki so pretirano bojzljivi, od tistih, ki so preveč temperamentni itd. Seveda je razvrščanje voznikov v skupine, vrste ali tipe zelo poenostavljeno. Statistično povprečni voznik ima namreč značilnosti več skupin, vendar različno prevladujočih.

2.5.2 Kaj odlikuje odgovornega voznika?

Odgovoren voznik suvereno obvlada svoje vozilo oz. tehniko vožnje tudi na težavnih terenih in v neugodnih vremenskih razmerah; temeljito pozna prometne znake, predpise in pravila varne vožnje ter se po njih tudi ravna; se hitro znajde in učinkovito ukrepa v kočljivih in zapletenih prometnih situacijah; spoštuje druge udeležence v prometu, se jim stalno prilagaja, popravlja njihove napake in s tem zmanjšuje možnost nezgod; način vožnje prilagaja tako svojemu znanju, sposobnostim, zdravstvenemu stanju in trenutnemu počutju kakor tudi gostoti prometa, stanju vozila, značilnostim vozišča ter vremenskim in drugim razmeram; vozi z

optimalno hitrostjo, kar pomeni, da nenehno usklajuje hitrost gibanja z vsemi subjektivnimi in objektivnimi dejavniki (vremenske razmere, kvaliteta cestne podlage ...), se ne spušča v tvegana prehitavanja in drugih udeležencev ne draži z izsiljevanjem prednosti kakor tudi ne s preveč oprezno oziroma prepočasno vožnjo. Za neodgovornega voznika je značilno nasprotno vedenje, kar pomeni, da pomanjkljivo obvlada tehniko vožnje, zlasti v megli, dežju, snegu, ob poledici, slabo pozna prometne predpise ali pa jih zavestno krši, zelo rad tvega in se zavestno spušča v nevarne in kočljive situacije, do drugih udeležencev je brezobziren in ne upošteva njihovih potreb, pogosto je raztresen in ne pazi na dogajanje v prometu, je nediscipliniran, neviden in nestrpen, na vozišču se obnaša samopašno in ne spoštuje prometnih znakov. Skupina neodgovornih voznikov je zelo raznolika in ne označuje istih lastnosti posameznikov. Nekateri med njimi so zelo bojzljivi in nerodni, ker ne zaupajo svojim sposobnostim in se v prometu obnašajo preveč plaho, nekateri vozijo slabo samo občasno, za druge pa je nepredvidna ali negotova vožnja stalna. Na splošno neodgovorni vozniki vedno vozijo hitreje, kar pomeni, da nimajo zadostne prometne kulture, ali počasneje od optimalne hitrosti, kar pomeni, da so slabo razvili svoje vozniške sposobnosti (Kovač, diplomsko delo, 2008).

2.5.3 Pridobitev vozniškega dovoljenja

Vozniško dovoljenje je upravna odločba, ki daje pravico voziti motorno vozilo po cesti. Pogoji za pridobitev vozniškega dovoljenja so:

- telesna in duševna sposobnost,
- ustrezna starost,
- potrebno znanje in spretnost,

da posamezniku sodišče oziroma sodnik za prekrške ni prepovedal vožnje motornega vozila (Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, 2011).

2.5.4 Izobraževanja in usposabljanja voznikov

Izobraževanje in usposabljanje voznikov predstavlja ukrep s področja varnosti v cestnem prometu in je ena izmed možnosti za izboljšanje varnosti na tem področju.

Izobraževanja zajemajo ukrepe na naslednjih področjih:

- organizacija varnosti v cestnem prometu na institucionalni ravni,
- cestna infrastruktura,
- vozila in varnostni pripomočki,
- usposabljanje voznikov,
- izobraževanje in kampanje o varnosti v cestnem prometu,
- izvrševanje prometnih predpisov (nadzor in kaznovanje),
- oskrba po prometni nesreči,
- rehabilitacija in diagnostika.

Podatki o varnosti v cestnem prometu in zbiranje podatkov (Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, 2011).

Slika 4: Usposabljanje za varno vožjo v prometu (Vir: <http://www.formula.si/fotogalerija.html>).

2.5.5 Dodatno usposabljanje voznikov začetnikov

Voznik začetnik je voznik motornega vozila do dopolnjenega 21. leta starosti in voznik motornega vozila dve leti od prve pridobitve vozniškega dovoljenja ne glede na to, ali je bilo pridobljeno v Republiki Sloveniji ali tujini. Zakon o voznikih določa kot vsebino obveznega programa dodatnega usposabljanja voznika začetnika dva programska sklopa, to sta vadba varne vožnje ter udeležba na skupinski delavnici o varnosti cestnega prometa in psihosocialnih odnosih med udeleženci cestnega prometa. Oba sklopa morata biti opravljena do poteka veljavnosti vozniškega dovoljenja voznika začetnika. Izvajanje programa vadbe varne vožnje ter skupinske delavnice o varnosti cestnega prometa in psihosocialnih odnosih med udeleženci cestnega prometa zagotavljajo pravne osebe ali samostojni podjetniki posamezniki, ki so navedeni na spletni strani Javne agencije za varnost prometa:

<http://www.avp-rs.si/>. Izvajalca zainteresirani voznik začetnik izbere po lastnem preudarku in sam plača tudi ceno programa dodatnega usposabljanja za voznika začetnika.

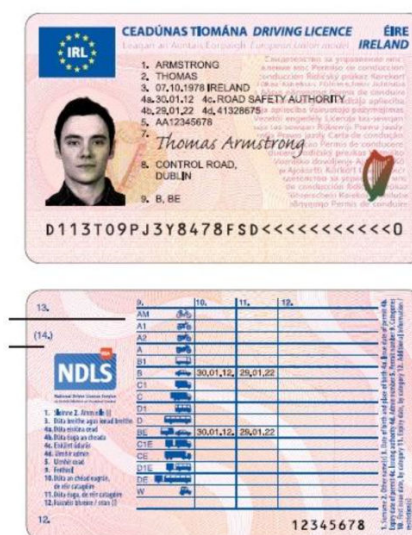
Slika 5: Dodatno usposabljanje za voznike začetnike (Vir: AMZS).

Programa dodatnega usposabljanja se mora voznik začetnik udeležiti po najmanj štirih mesecih od izdaje vozniškega dovoljenja. Čas štirih mesecev je potreben, da voznik začetnik spozna lastno vožnjo, svoje sposobnosti in druge značilnosti vožnje ter se seznani s posledicami in z najpogostejšimi razlogi različnih tveganj in nevarnosti na cesti. Prepoznavanje svojih osebnostnih značilnosti pri vožnji, svojih sposobnosti, svojega zaznavanja in predvidevanja nevarnosti in tveganj pri vožnji, je predpogoj za smiselnost udeležbe na programu voznika začetnika. To pomeni, da se voznik začetnik programa ne udeleži brez pogoja, preden ima samostojno prevoženih nekaj tisoč kilometrov, vendar naj z udeležbo na programu tudi ne odlašajo. To mu bo omogočilo takojšnje podaljšanje vozniškega dovoljenja in izogib nevarnostim zaradi morebitne daljše čakalne dobe za udeležbo v programu, udeležba pa je nujna za podaljšanje veljavnosti vozniškega dovoljenja. Program za voznike začetnike se je začel izvajati s 13. avgustom 2010 (Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, 2011).

2.6 Vozniško dovoljenje

Vozniško dovoljenje se izda na podlagi vloge za izdajo in podaljšanje vozniškega dovoljenja. Tudi namesto poškodovanega in obrabljenega veljavnega vozniškega dovoljenja se izda novo vozniško dovoljenje. Vozniško dovoljenje se izda osebi, ki ima v Republiki Sloveniji stalno prebivališče oziroma začasno prebivališče več kot šest mesecev.

Imetnik veljavnega slovenskega vozniškega dovoljenja lahko dobi na lastno zahtevo tudi mednarodno vozniško dovoljenje, če mu ni izrečen varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja ali prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma se mu ne izvršuje kazen ali varstveni ukrep prepovedi vožnje motornega vozila določene vrste ali kategorije. Mednarodna vozniška dovoljenja izdaja organizacija, ki jo pooblasti minister, pristojen za notranje zadeve (AMZS d. d.). Mednarodnega vozniškega dovoljenja, izdanega v Republiki Sloveniji, ni mogoče uporabljati za vožnjo motornih vozil v Republiki Sloveniji. Slovenija je vozniško dovoljenje v podobi enotne evropske plastične kartice v skladu z evropsko direktivo sicer uvedla že leta 2009.

Slika 6: Novo evropsko vozniško dovoljenje veljavno od 19. 1. 2013 (Vir: Europa.eu).

Vozniško dovoljenja se izda osebi, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- je telesno in duševno zmožna voziti vozilo, kar dokaže z veljavnim zdravniškim spričevalom;
- je dopolnila predpisano starost za vožnjo vozil;
- je opravila vozniški izpit pred pristojno izpitno komisijo;
- je uspešno opravila tečaj o varnem delu s traktorjem in traktorskimi priključki, če zahteva izdajo vozniškega dovoljenja za vožnjo motornih vozil kategorije F;
- ji ni odvzeto ali začasno odvzeto vozniško dovoljenje;
- se ji ne izvršuje stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila določene vrste ali kategorije;

- ji ni prepovedana izdaja vozniškega dovoljenja v zvezi z varnostnim ukrepom odvzema vozniškega dovoljenja, dokler taka prepoved traja;
- je zahtevi priložila ustrezno fotografijo.

Vlogo za izdajo novega vozniškega dovoljenja vložijo upravičenec pri katerikoli upravni enoti.

Vlogi za izdajo vozniškega dovoljenja je treba priložiti:

- veljavno zdravniško spričevalo o telesni in duševni zmožnosti osebe voziti motorna vozila tiste oziroma tistih kategorij, za katere zahteva izdajo vozniškega dovoljenja, razen v primerih, ko Zakon o varnosti cestnega prometa (v nadaljnjem besedilu: zakon) določa drugače;
- spričevalo o temeljnih kvalifikacijah v primerih, da je podana vloga za izdajo vozniškega dovoljenja iz drugega, tretjega, četrtega ali petega odstavka 150. člena zakona;
- dokazilo o plačilu obveznosti (upravne takse in obrazca vozniškega dovoljenja). Vlogi za izdajo vozniškega dovoljenja za vožnjo motornih vozil kategorije F je treba priložiti tudi potrdilo pooblaščenih organizacij o uspešno opravljenem tečaju o varnem delu s traktorjem in traktorskimi priključki. Potrdilo o opravljenem vozniškem izpitu, ki je pogoj za izdajo vozniškega dovoljenja, pridobi upravna enota iz uradnih evidenc po uradni dolžnosti. Vlogi iz prejšnjega člena mora oseba priložiti fotografijo, ki kaže njeno pravo podobo in ni retuširana. Oseba mora biti fotografirana od spredaj, z odkritim čelom in obrazom, brez klobuka, čepice, rute ali drugih pokrival. Oseba je lahko fotografirana brez pripomočkov za korekcijo vida. Ne glede na prej navedeno smejo pripadnice ali pripadniki verskih skupnosti ter druge osebe, ki po svoji ljudski navadi kot sestavni del svojega oblačila oziroma kot sestavni del oblačila verske skupnosti nosijo čepico, ruto ali drugo pokrivalo, priložiti fotografijo, na kateri so fotografirani s čepico, ruto ali drugim pokrivalom, če imajo odkrito čelo in obraz. Fotografija mora biti velikosti 35 x 45 mm v črno-beli ali barvni tehniki in ne sme biti izdelana z napravo za samopostrežno fotografiranje (ni potrebno priložiti biometrično fotografijo).

Fotografija se lahko priloži na belem tankem sijajnem fotografskem papirju ali v digitalni obliki (v digitalni obliki se priloži takrat ko to omogočajo tehnološko-tehnične zmožnosti). Če fotografija ne ustreza pogojem, jo upravna enota vrne osebi, ki mora predložiti ustrezno fotografijo. Dosedanje vozniško dovoljenje upravna enota ustrezno uniči in vrne stranki ali v uničenje pošlje izdelovalcu.

2.7 Varna pot v šolo in domov

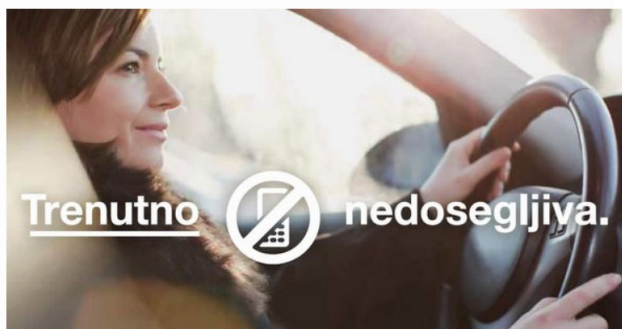
Ob začetku vsakega šolskega leta je na cestah veliko razigranih otrok, ki se še ne zavedajo nevarnosti v prometu. Otroci so kot prometni udeleženci nepredvidljivi, prometne predpise si razlagajo po svoje (predvsem prometne znake, ki obveščajo o varni hoji), poleg tega ne zmorejo pravilno oceniti hitrosti in oddaljenosti bližajočega se vozila. Otroci in mladostniki spadajo v t. i. skupino šibkejših prometnih udeležencev, saj se zelo redko pojavljajo kot povzročitelji prometnih nesreč. Pred začetkom šolskega leta policisti pregledajo cestnoprometno signalizacijo v okolici šol in o ugotovitvah obveščajo vzdrževalce cest. Vodstva šol opozarjajo na dolžnost varovanja otrok na šolski poti, skupaj z vodstvom posamezne šole pa pripravijo načrte varnih poti v šolo in predlagajo morebitne spremembe prometne ureditve (Ministrstvo za notranje zadeve – policija).

2.8 Uporaba mobilnih telefonov pri vožnji z motornim vozilom

Razvoj tehnologije omogoča izdelavo mobilnih telefonov, katerih funkcije so čedalje bolj izpopolnjene (fotografiranje, GPS, internetne povezave, bluetooth ...). Lahko bi jim rekli tudi hišni ljubljenci. Med name so se zakorenili kot plevel, ki ga je zelo težko odstraniti. Ker želimo biti dosegljivi v vsakem trenutku, jih žal velikokrat uporabljamo tudi med vožnjo. Posledica je neusredotočenost na upravljanje vozila, spremljanje prometne signalizacije in doganja okoli nas ter prepočasen odziv na nepredvidljive razmere na cesti.

Vozniki, ki med vožnjo uporabljajo mobilni telefon, imajo 4-krat večjo možnost prometne nesreče. Med policijsko akcijo, ki je potekala v drugi polovici januarja pod nazornim imenom »Bodi trenutno nedosegljiv, če želiš ostati živ«, so se moške v modrem posvetili predvsem nadzoru uporabe mobilnih telefonov med vožnjo in v nekaj manj kot dveh tednih po vsej državi zabeležili kar 2772 kršitev.

Voznikom so zaradi tega izrekli 356 opozoril in izdali 2411 plačilnih nalogov, zaradi telefoniranja med vožnjo pa so podali tudi pet obdolžilnih predlogov na sodišča. (Ministrstvo za notranje zadeve – policija, Dnevnik.si, 2014).

Slika 7: Primer preventivne akcije o uporabi mobilnega telefona med vožnjo
(Vir: Ministrstvo za notranje zadeve - policija).

2.9 Varnostni pas

Varnostni pas je vez z življenjem, česar se še vedno zaveda premalo udeležencev v cestnem prometu. Prav zaskrbljujoče je, da je še vedno veliko ljudi pripravljenih tvegati svoje življenje, ker vozijo ne pripeti, s čimer ogrožajo svojo lastno varnost in najpogosteje tudi varnost svojih najbližjih v prometu. Zelo dobrodošle so periodične preventivne akcije policistov. Kljub obvezni uporabi varnostnega pasu in višini kazni 120 € za ne pripete voznike, ki ga predpisuje 33. člen zakona o cestnem prometu, nekateri vozniki še vedno ogrožajo svoja življenja in vozijo ne pripeti. Strokovnjaki so ugotovili, da bi bilo med vozniki in potniki v avtomobilih 40 % manj žrtev, če bi vsi uporabljali varnostne pasove (Ministrstvo za notranje zadeve – policija).

2.10 Alkohol ubija

»Danes vozim, zato ne pijem.«

Največkrat je na splošno povzročitelj nesreč alkohol. V zadnjih letih se je delež prometnih nesreč, ki jih zakrivijo pijani vozniki, nekoliko zmanjšal in predstavlja 9-odstotni delež vseh povzročiteljev prometnih nesreč. Zaskrbljujoče pa je, da več kot petina voznikov, ki povzročijo smrtno prometno nesrečo, vozi pod vplivom alkohola. Alkohol najprej oslabi sposobnost normalnega miselnega presojanja. Voznik je tako prepričan, da vozi bolje kot dejansko, temu pa sledijo slabša sposobnost zaznavanja, napačne ocene razdalj, počasne reakcije, motnje pri ravnotežju, zožen zorni kot itd. V prometu to konkretno pomeni izzivanje

nevarnosti: prepočasna ali prehitra vožnja, težje obvladovanje ali spremljanje smeri vožnje, ugasnjeni smerni kazalci, ustavljanje pri zeleni luči, vožnja v rdečo luč itd. Prisotnost alkohola se ugotavlja z indikatorji alkohola in merilniki (etilometri). Indikatorji in merilniki alkoholiziranosti, ki jih uporablja policija, prikažejo vrednost alkohola v organizmu z miligrami alkohola v litru izdihanega zraka. Policisti iz prometa izločajo voznike, ki kljub zakonskim določbam in opozorilom vozijo pod vplivom alkohola, mamil ali psihoaktivnih zdravil, s čimer želijo zagotoviti večjo stopnjo varnosti vsem drugim udeležencem v cestnem prometu (Ministrstvo za notranje zadeve – policija).

Slika 8: Primer plakata preventivne akcije o uživanju alkohola (Vir: Ministrstvo za notranje zadeve - policija).

2.11 Kajenje med vožnjo

Da kajenje ubija je splošno znano dejstvo. Grozovit je podatek, da za posledicami kajenja umre vsako leto 6 milijonov ljudi. Zaradi te izjemno nevarne razvade pri nas vsako leto življenje izgubi 3.000 ljudi. Ali kajenje med vožnjo vpliva na varnost v cestnem prometu? Na to vprašanje mogočelahko odgovorimo z analizo nesreč v ZDA, katere ugotovitve so šokantne. Ugotovili so, da kadilci kar 46 % pogosteje kršijo prometne predpise kot nekadilci, v prometnih nesrečah s težjimi posledicami pa so udeleženi 50 % pogosteje kot nekadilski vozniki.

Ugotavljajo, da sta nevarni predvsem dve fazi, prižiganje in ugašanje cigarete. Obe pritegneta voznikovo pozornost in vožnja je manj zbrana. Kaj šele, če na primer ogorek pade na tla ali sedež. Zato je kajenje med vožnjo moteče in nevarno," pravijo inštruktorji varne vožnje, ki pa hkrati priznavajo, da je zakonsko prepovedati vse, kar voznika moti med vožnjo, utopično.

Nekateri neodgovorni kadilski vozniki mečejo ogorke skozi okna avtomobila na cesto, kar je

tudi lahko povzročitelj prometne nesreče in požara. Kajenje med vožnjo bi lahko primerjali s telefoniranjem med vožnjo, saj voznik nima prostih obeh rok. Če kdo izmed potnikov v vozilu kadi, so razmere zelo podobne kajenju v zaprtem prostoru, saj so cigaretni dim prisiljeni vdihavati tudi ostali. Še posebej neodgovorno je kajenje v avtomobilu, kadar je v njem prisoten otrok. Seznam držav v katerih je kajenje med vožnjo prepovedano je vse daljši, pri naši sosedih Italiji pa naj bi v začetku veljati v kratkem. Višina globe za kršitev naj bi znašala 250 € in 5 kazenskih točk (Dnevnik.si).

2.12 Omejitve hitrosti v in izven naselij

Upoštevanje omejitev je pomembno predvsem ob začetkih šolskega leta. Veliko otrok še ni seznanjenih s težavami, ki se jim lahko pripetijo na cesti, so pa tudi nepredvidljivi in neprevidni. V manjših naseljih se morajo omejitve še posebej upoštevati, zaradi slabo grajenih cest ter nevarnosti pešcev.

Podrobnosti o omejitvah hitrosti v zakonu o pravilih cestnega prometa v členih od 45 do 49 (Uradni list republike Slovenije, 2010).

2.13 Ličenje med vožnjo

Vsekakor je primerno, da se na pot odpravimo urejeni. Če smo s svojim izgledom zadovoljni, nam to dviguje samozavest in vpliva na dobro počutje. Tega absolutno ne smemo početi med vožnjo. Veliko boljša rešitev je, da vstanemo kakšno minuto prej in si uredimo pričesko in make-up. Na portalu 24ur.com sem zasledil naslednji zanimiv članek: *»Sodišče v ameriški zvezni državi Virginiji je neko žensko kaznovalo zaradi "vožnje pod vplivom maskare". Sodnica Kathleen II. MacKay je menila, da je bila varnost Valerie Nordstrom (41) resno ogrožena, ker si je med vožnjo v času prometne konice na trepalnice nanašala maskaro. Policist Robert Thomas je pričal, da je videl, kako Nordstromova med vožnjo z levo roko drži volan, z desno pa si nanaša make-up. Pri tem je voznica ves čas gledala v vzvratno ogledalo. Njen branilec trdi, da ne obstaja zakon, ki bi prepovedoval uporabo mobilnega telefona, branje ali ličenje med vožnjo, vendar pa takšna argumentacije sodnice ni prepričala. Obtoženka bo tako morala plačati 35 dolarjev kazni, prishlužila pa si je tudi tri kazenske točke.«* (24 ur.com, 1998).

2.14 Poslušanje glasne glasbe med vožnjo

Poslušanje glasne glasbe je predvsem značilno za mlajše voznike. Velikokrat na ta način nekateri želijo pritegniti pozornost. Poslušanje preglasne glasbe v avtomobilu zmanjša zaznavanje zunanjih zvokov. To so lahko med drugim zvoki siren gasilskih, policijskih in rešilnih vozil, ki so na intervencijski poti. Če si želimo dati duška, raje to počnimo doma ali obiščimo diskoteko. V članku Žurnal24 smo zasledili slednje: *»Pesmi, ki najbolj blagodejno vplivajo na voznike, imajo namreč ritem, ki je podoben bitju srca (60 do 80 udarcev na minuto). Pri tem ni pomembno, ali je vozniku pesem všeč ali ne. Pesmi, ki koncentracijo odvrčajo, pa imajo hitrejši in močnejši ritem, ki pospeši bitje srca in tudi hitrost vožnje. Raziskovalci so tudi ugotovili, da med spoloma obstaja razlika. Ženske naj bi za volanom postale agresivnejše, kadar poslušajo hip-hop. Največje presenečenje raziskave pa je bila ugotovitev, da voznikom najbolj škodi klasična glasba, ker jih od vseh zvrsti najbolj odvrča od dogajanja na cesti.«* (Žurnal24.si, 2013).

2.15 Iskanje radijskih postaj med vožnjo

Poslušanje glasbe blagodejno vpliva na naše počutje, kar pomeni, da je enako s poslušanjem nam priljubljene glasbe tudi med vožnjo. Če pred načrtovanim potovanjem nismo poskrbeli za arhiv pesmi na mediju za shranjevanje glasbe (cd-rom, usb ključ ...), poiščemo radijsko postajo, na kateri vrtijo glasbo, ki nam je všeč. Ker pa radijske postaje vrtijo zelo raznoliko glasbo, vedno znova iščemo nove in nove postaje. Osredotočenost na vožnjo in dogajanje okoli nas pade in velikokrat lahko takšno opravilo pripelje do nesreče. Zanimiva je raziskava, ki jo je izvedel nemški avtomobilski klub ADAC (Allgemeiner Deutscher Automobil-Club). Raziskava je pokazala, da vozniki spreminjajo postaje v povprečju kar 11-krat na vožnjo, kar naj bi jim vzelo vsaj 12 sekund časa.

Navajam nekatere izsledke raziskave:

- *»Vsako sekundo, ko ne gledajo na cesto pri hitrosti 130 kilometrov na uro (km/h), vozniki prevozijo 28 metrov,«*
- *»V vožnji po mestu dve sekundi pri hitrosti 50 km/h pomenita 30 metrov prevožene poti z zavezanimi očmi. V tem času prevozite pot enako dolžini šestih parkiranih vozil, upoštevati je treba tudi možnost, da pred vas zapelje drugo vozilo.«*

Ena izmed rešitev, ki bi nas odvrnila od neprestanega brskanja za radijskimi postajami, ki predvajajo vsebine ali glasbo, ki nam je všeč, bi bil izpis opozorila na radijskem prikazovalniku: »Ne išči postaj med vožnjo!« (Žurnal24.si, 2013).

2.16 Petje med vožnjo

Podoben vpliv kot poslušanje sproščujoče glasbe, ima tudi petje. Seveda pa petje ne povzroča dekoncentracije na vožnjo, zmanjša pa monotonost pri daljših potovanjih in utrujenost voznika. Raziskava je pokazala, da so vozniki, ki med vožnjo pojejo, bolj osredotočeni na vožnjo in redkeje zaspijo za volanom. Glasba je učinkovitejša kot tišina, pa tudi učinkovitejša kot pogovor s sopotnikom ali poslušanje govorjenja po radiu, saj vozniki večinoma že poznajo besedila pesmi. Raziskavo, v katero so vključili 1.780 ljudi, so izvedli na željo neke zavarovalnice. Rezultati so pokazali, da 63 odstotkov varnih voznikov (v raziskavi so za varne voznike šteli tiste, ki v prometno nesrečo niso bili vpleteni že štiri leta ali dlje) med vožnjo posluša glasbo, ki jih pomirja.

Raziskava opozarja, da naj se vozniki izogibajo preveč ognjevitih napevov ali zapletenih ritmov, ki lahko preusmerijo voznikovo pozornost s ceste (rtvslo.si, 2005).

3 METODOLOGIJA

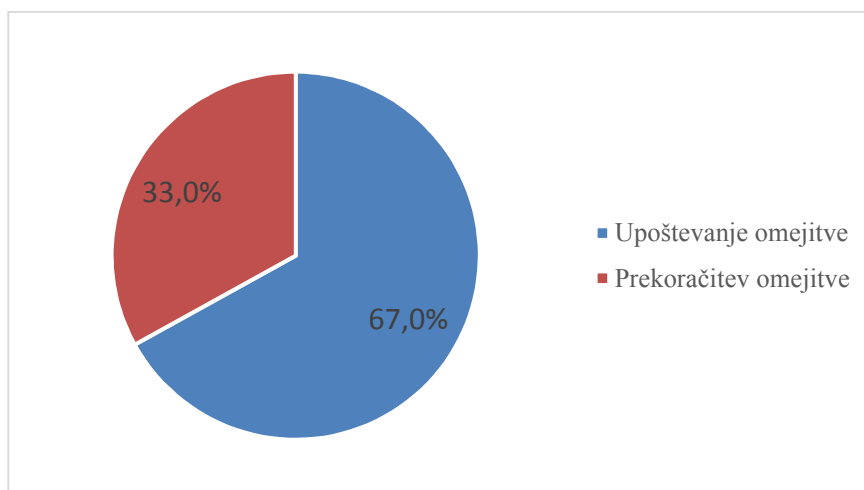
Z opazovanjem, odčitavanjem in zapisovanjem smo v mesecu oktobru 2013 na Goriški cesti v Velenju (šolska pot) pridobili podatke o hitrosti vožnje naključnih voznikov in uporabo mobilnega telefona med vožnjo. Hitrost smo odčitali na elektronskem merilniku hitrosti.

Meritve so potekale od 7.45 do 8.00 zjutraj. Za ta časovni interval smo se odločili, ker takrat učenci hodijo v šolo.

Pridobili smo podatke o voznikih, ki upoštevajo omejitve hitrosti in tistih, ki jo prekoračijo. Pri teh voznikih smo opazovali tudi uporabo mobilnega telefona med vožnjo. Meritve so potekale od 14. do 18. oktobra ter od 21. do 25. oktobra. Ob sobotah in nedeljah se meritve niso izvajale. Izvajali smo jih vizualno, kar pomeni, da smo hitrost odčitavali z merilnika hitrosti, nameščenega na drogu cestne razsvetljave. S tabelo smo beležili podatke.

Tabela 1: Izmerjene hitrosti voznikov na Goriški cesti

Datum	Upoštevanje omejitve	Prekoračitev omejitve	Uporaba mobilnega telefona
14. oktober	13	9	1
15. oktober	21	9	2
16. oktober	16	6	1
17. oktober	12	10	
18. oktober	19	5	1
21. oktober	13	12	
22. oktober	15	3	
23. oktober	12	5	
24. oktober	10	7	
25. oktober	23	10	1

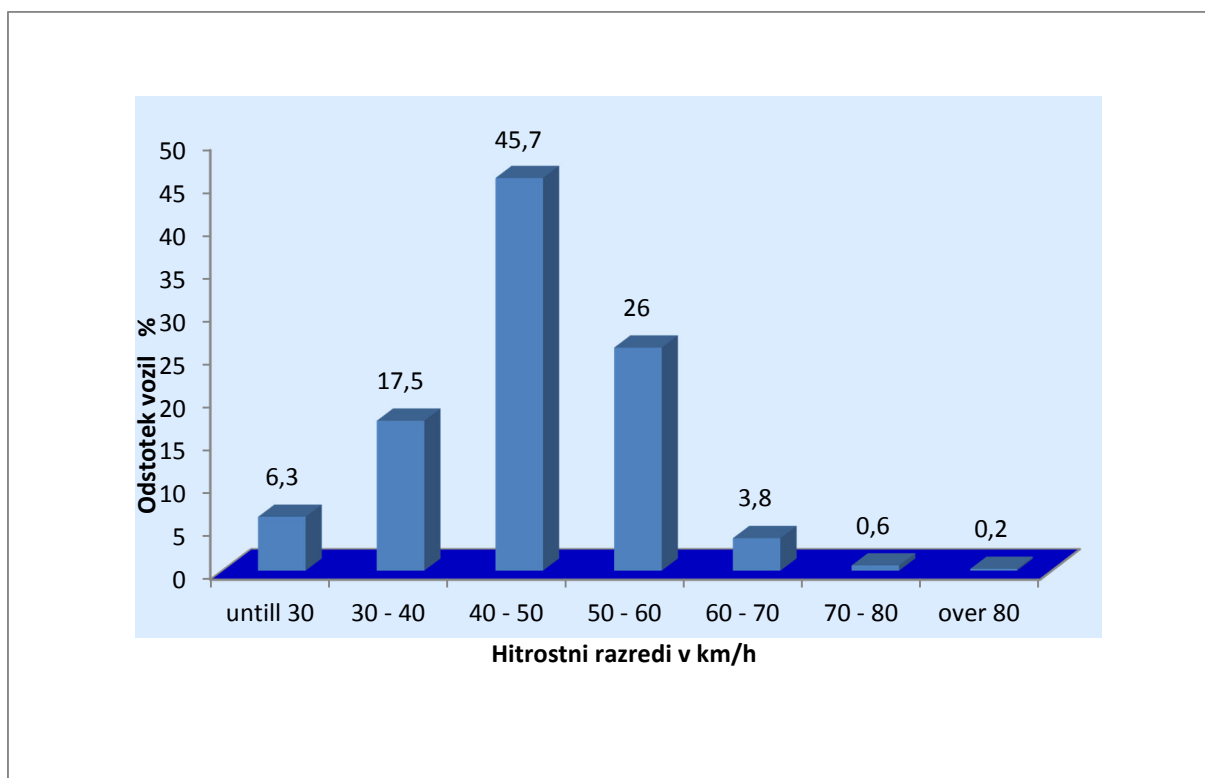

Graf 1: Upoštevanje omejitve hitrosti na Goriški cesti v Velenju

Na grafu 1 so prikazani rezultati, ki smo jih pridobili z opazovanjem opozorilnega elektronskega merilnika hitrosti. Iz njih je razvidno, da dve tretjini (67 %) voznikov na Goriški cesti upošteva omejitve. Ena tretjina (33 %) voznikov pa omejitev hitrosti ne upošteva. Ta podatek je spodbuden, saj večina voznikov vozi odgovorno in upošteva omejitve hitrosti v naselju. Glede na to, da sta cesta in pločnik ob njej tudi šolska pot, je podatek pozitiven. Opozorilni elektronski merilnik je smiselno nameščen, ker voznike opomni kako hitro vozijo. Svet za preventivo in varnost v cestnem prometu Velenje spremlja podatke, ki jih beleži elektronski merilnik hitrosti. Pridobili smo podatek, da je povprečna hitost 45,6 %. Razveseljuje podatek, da je samo 2,6 % voznikov uporabljala mobilni telefon med vožnjo. Mogoče se vozniki zavedajo, da so manj zbrani, če uporabljajo mobilni telefon med vožnjo ali pa je v jutrnjih urah manj telefonske komunikacije.

Slika 9: Elektronski merilec hitrosti na Goriški cesti (Foto: Domen Osojnik).

Graf 2: Število voženj v različnih hitrostnih razredih v obdobju od 10. 10. do 31. 10. 2013

Te podatke smo pridobili od Mestne občine Velenje, Urad za komunalne dejavnosti, kjer urejajo zapise, ki jih beleži opozorilni merilnik hitrosti na Goriški cesti. G. Robi Sovinek skrbi za tovrstno statistiko in jo posreduje Policijski postaji in Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Iz podatkov je razvidno, da skoraj polovica voznikov vozi 40-50 km/h, približno četrtn pa malo preseže omejitve in vozi 50-60 km/h. Če podatke povzamemo: 69,5 % voznikov upošteva omejitve in 30,5 % prekorači omejitve hitrosti.

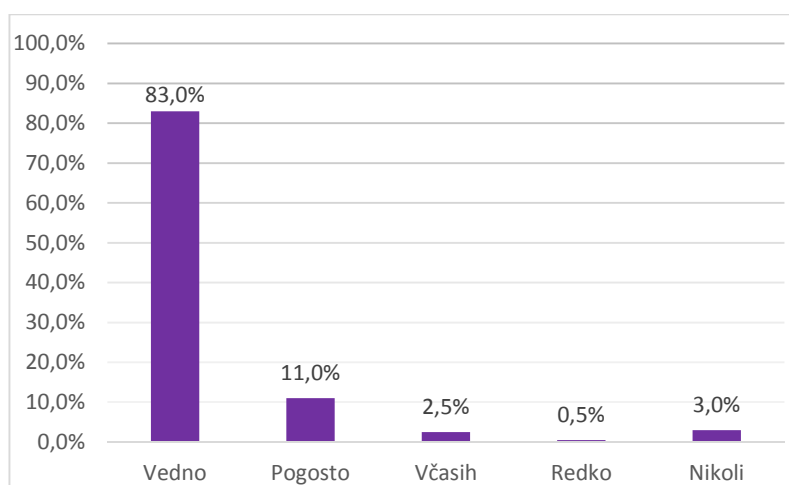
Pridobili smo tudi podatek, da je bila oktobra 2013, zabeležena maksimalna hirost na Goriški cesti, in sicer 119 km/h. Ta voznik pa ne vozi varno, ni odgovoren in ne upošteva cestno prometnih predpisov.

4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA

Anketni vprašalnik je zajemal petnajst vprašanj. Vsa so bila zaprtega tipa. Anketirani so bili vozniki, moški in ženske. Anketirali smo 200 naključno izbranih voznikov v Velenju. Rezultati anketnega vprašalnika so prikazani v obliki grafov.

4.1 Rezultati anketnega vprašalnika

4.1.1 Ali ste pri vožnji pripeti z varnostnim pasom?

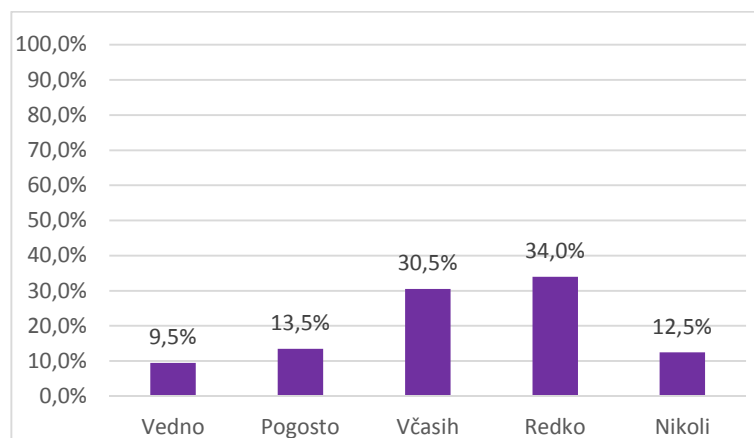

Graf 3: Uporaba varnostnega pasu

Večina (83 %) anketiranih je na vprašanje odgovorilo z vedno. Zavedajo se posledic, ki nastanejo, če pri vožnji nismo pripeti. Ministrstvo za varnost v cestnem prometu velikokrat izvaja preventivne akcije na to temo.

Novejši avtomobili imajo vgrajeno avtomatsko signalizacijo, ki opominja voznika, da se pripne z varnostnim pasom. Menimo, da tudi to prispeva k večji odgovornosti, skrbnosti biti pripet med vožnjo. »Varnostni pas je vez življenja!« 11 % voznikov se pogosto pripne z varnostnim pasom, torej vozijo tudi nepripeti. Ali so premalo odgovorni, poučeni o varnosti osebe? »Včasih« pripetih z varnostnim pasom je 2,5 % ali 5 anketiranih. Še bolj nas je presenetil delež tistih voznikov, ki se nikoli ne pripnejo. Teh je 3 %. Kazen, ki jo policisti pripisujejo tem voznikom je 120 € (Ministrstvo za notranje zadeve – policija).

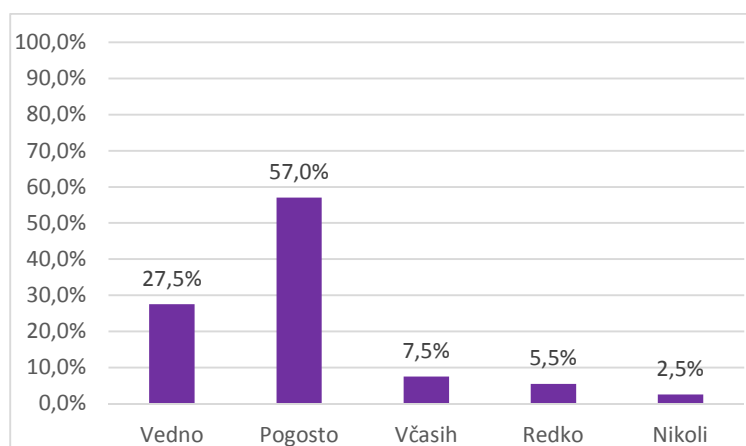
4.1.2 Ali med vožnjo uporabljate mobilni telefon?

Graf 4: Uporaba mobilnega telefona med vožnjo

Na vprašanje o rabi mobilnega telefona je 9,5 % anketiranih obkrožilo odgovor vedno. O uporabi mobilnega telefona med vožnjo sta si najbližja odgovora včasih (30,5 %) in redko (34 %). Torej prevladuje delež voznikov, ki poznajo posledice, do katerih lahko pride zaradi nezbranosti med vožnjo. Približno 10 % voznikov med vožnjo vedno telefonira, 13,5 % pa pogosto. Torej niso odgovorni vozniki, njihova nezbranost lahko povzroči prometne nesreče. Pohvalimo pa lahko petindvajset voznikov (12,5 %), ki nikoli med vožnjo ne uporablja mobilnega telefona.

4.1.3 Ali vozite po omejitvah hitrosti v naselju in izven naselja?

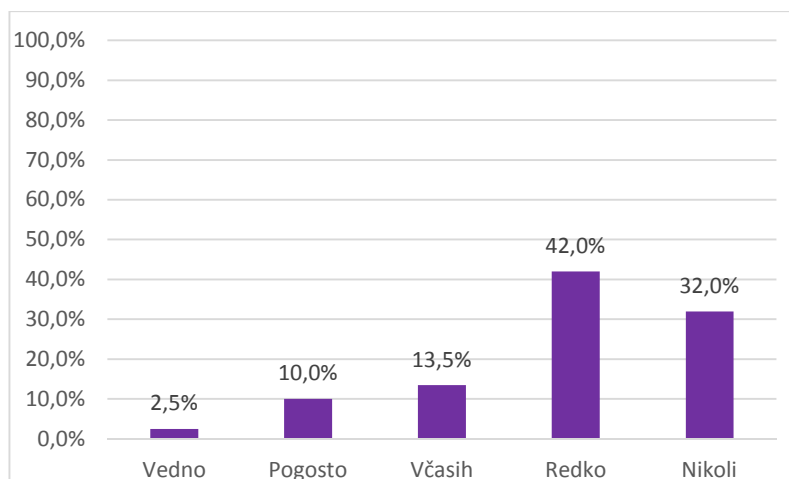

Graf 5: Omejitve hitrosti v naselju in izven naselja

Iz rezultatov ugotovimo, da 57 % anketiranih (več kot polovica) pogosto vozi po omejitvah. 27,5 % voznikov se vedno zaveda posledic, ki se lahko pripetijo, če omejitev ne upoštevajo.

7,5 % anketiranih omejitve hitrosti upošteva včasih. 5,5 % jih omejitve hitrosti upošteva redko, 2,5 % voznikov pa omejitev hitrosti ne upošteva nikoli. Upoštevanje omejitev hitrosti na cestah je bistvenega pomena, saj je ravno prevelika hitrost največkrat povzročitelj težkih prometnih nesreč s smrtnim izidom.

4.1.4 Kako pogosto se vam med vožnjo dremlje?

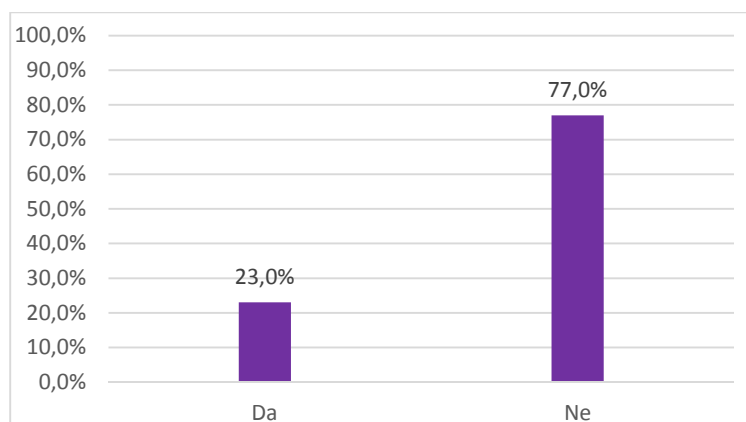
Graf 6: Utrujenost med vožnjo

Iz grafa je razvidno, da se 42 % anketiranim redko dremlje za volanom. Ena tretjina (32 %) jih med vožnjo ni nikoli utrujenih. Zelo mali odstotek (2,5 %) vprašanih pa je odgovorilo z vedno. Utrujenost med vožnjo dekoncentrira naše možgane in nismo pozorni na dogajanje okoli sebe.

Dejavniki povečanja utrujenosti so: čas trajanja vožnje, nezadostni počitek pred vožnjo, vožnja ponoči, vožnja po obilnejšem zaužitju hrane, neprimerna mikroklima v kabini vozila, neprimerna osvetljenost ceste in drugi.

Lahko zaspimo pri rdeči luči, lahko pa tudi kar sredi ceste in tako povročimo prometno nesrečo. Le redko kdaj nastane prometna nesreča zaradi tega, kljub temu pa ni priporočljivo sestiti za volan utrujen.

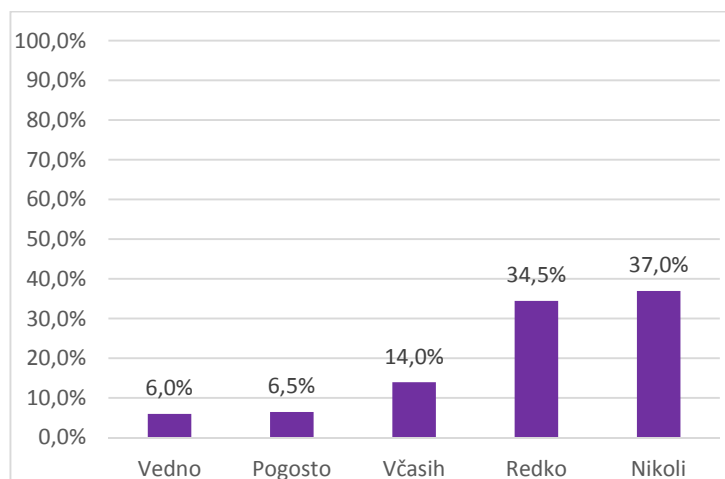
4.1.5 Ali ste že kdaj bili povzročitelj nesreče?

Graf 7: Povzročanje prometne nesreče

Z vprašanjem smo želeli izvedeti, koliko anketiranih je povzročilo prometno nesrečo. Več kot tri četrtine (77 %) anketiranih še ni povzročilo nesreče. Ti vozniki so odgovorni, ko se usedejo za volan. Slaba četrtina (23 %) pa je obkrožila odgovor da. Bili so povzročitelji prometne nesreče. Velikokrat so bili vzrok ledena, spolzka cesta, utrujenost ter drugi moteči faktorji (pisanje sms-a, gledanje na GPS).

4.1.6 Ali medtem ko vozite, jeste?

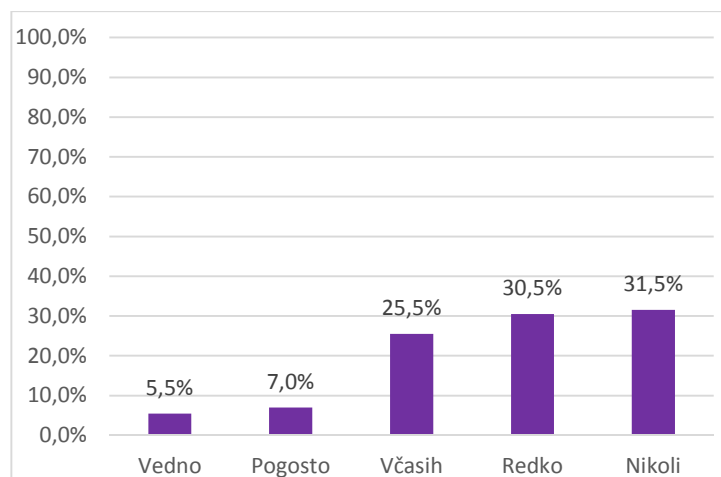

Graf 8: Uživanje hrane med vožnjo

Iz grafa je razvidno, da več kot tretina anketiranih (37 %) nikoli ne je med vožnjo. Rezultati so pričakovani, ker med Slovenci ta razvada še ne prevladuje. 14 % anketiranih je odgovorilo včasih, 6,5 % pogosto ter 6 % anketiranih vedno. Priporočljivo je, da pred vožnjo ne uživamo

težke hrane (pizza in drugi) in da se pred vožnjo ne prenajemo, ker s tem organizem dodatno obremenimo (smo bolj utrujeni). Na postankih si lahko privoščimo lažje prebavljivo hrano in nadaljujemo pot siti. Vozniki, ki med vožjo jedo, najbrž to počnejo takrat, ko vozijo na daljše razdalje.

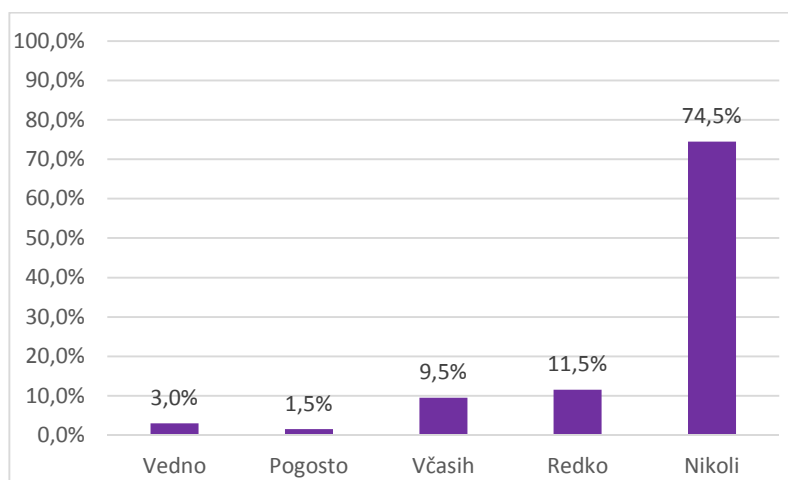
4.1.7 Ali medtem ko vozite, pijete osvežilne napitke, vodo?

Graf 9: Pitje med vožnjo

Prevladujejo odgovori nikoli (32,5 %), redko (30,5 %), včasih (25,5 %). 31 % jih nikoli ne pije vode. Seganje po osvežilni pijači, vodi med vožjo voznika odvrne od pozornosti udeležbe v prometu. Zato smo z raziskavo prijetno presenečeni – vozniki so odgovorni, zbrani, ko vozijo. 7 % anketiranih si postreže osvežilni napitek pogosto, 5,5 % pa vedno. To so najbrž tisti, ki vozijo daljšo razdaljo. Pri daljših razdaljah je priporočeno planiranje več postankov na cestnih postajališčih.

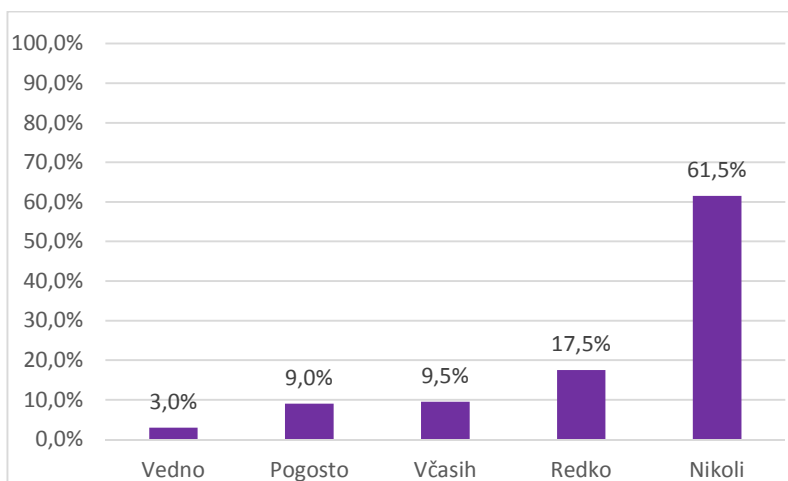
4.1.8 Ali se medtem ko vozite, ličite?

Graf 10: Ličenje med vožnjo

Vprašanje je bolj namenjeno voznikom. Iz zgornjega grafa je razvidno, da se tri četrtine anketiranih (75 %) med vožnjo nikoli ne liči. Ostale odgovore pa je verjetno obkrožil ženski spol. Veseli nas, da večina voznikov za svoj izgled poskrbi že pred odhodom na pot.

4.1.9 Ali si medtem ko vozite, urejate lase?

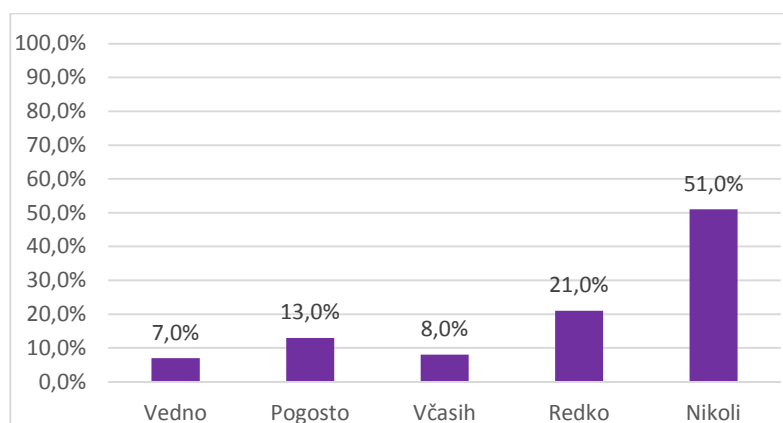

Graf 11: Urejanje pričeske med vožnjo

(61,5 %) anketiranih si med vožnjo nikoli ne ureja pričeske. Tudi misel o urejenosti pričeske ti odvrne misel na zbrano vožnjo. 17,5 % anketiranih to stori le redko, 9,5 % včasih, 9 % pogosto, 3 % pa vedno. To je posebej nevarno, če se ob tej aktivnosti gledajo v ogledalo. Iz rezultatov je razvidno, da večina voznikov med vožnjo ne da veliko na urejeno pričesko, kar

pa tudi pripomore k povečanju prometne varnosti.

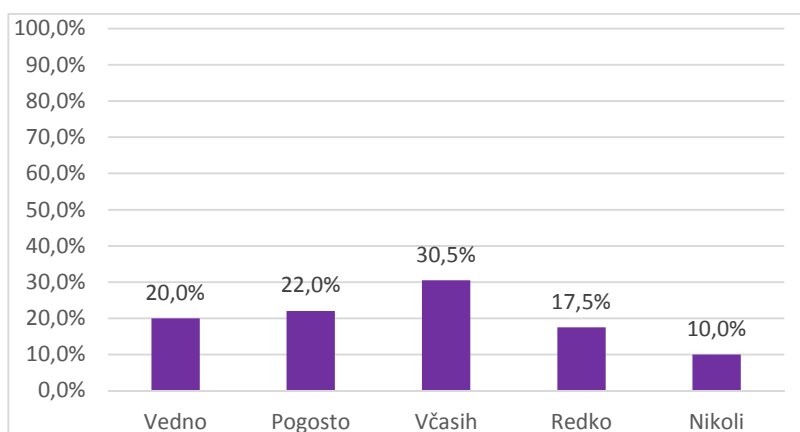
4.1.10 Ali medtem ko vozite, pišete opomnike, sporočila?

Graf 12: Pisanje sporočil med vožnjo

Polovica anketiranih (51 %) nikolin ne piše sporočil, opomnikov. Zaskrbljujoč pa je podatek, da jih vedno to počne 7 %. 21 % anketiranih med vožnjo piše le redko, 13 % pogosto ter 8 % včasih. Tako kot uporaba mobilnega telefona med vožnjo tudi pisanje vpliva na voznikovo osredotočenje na cesti. Priporočeni so postanki, pri katerih lahko vozniki uredijo zapiske.

4.1.11 Ali medtem ko vozite, poslušate glasno glasbo?

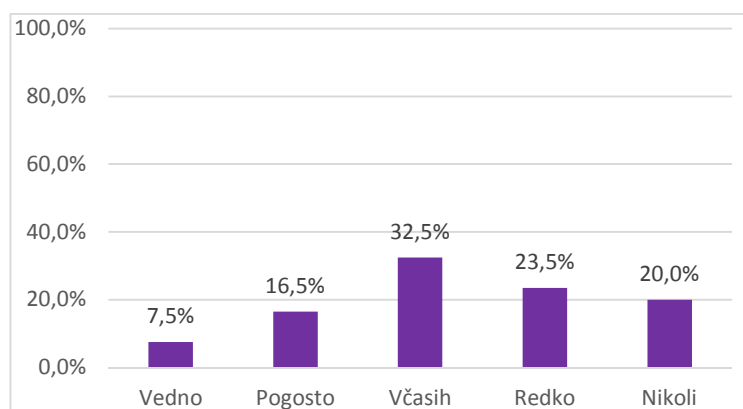

Graf 13: Poslušanje glasbe med vožnjo

Petina anketiranih med vožnjo posluša glasno glasbo vedno (20 %) ali pogosto (22 %). 30,5 % jih včasih, posluša glasno glasbo, 17,5 % redko, in samo 10 % anketiranih ved vožnjo nikoli ne posluša glasne glasbe. S poslušanjem preglasne glasbe voznik ne sprejema zvokov iz okolice npr. zvoki sirene gasilnega, policijskega ali rešilnega avtomobila. Če voznik zvoka

sirene ne sliši, nepravilno reagira, kar pa je lahko usodno, saj bi se moral voznik po zakonu o cestnem prometu v takšnih primerih umakniti na levo stran ceste in dati prosto pot vozilom na intervencijski poti.

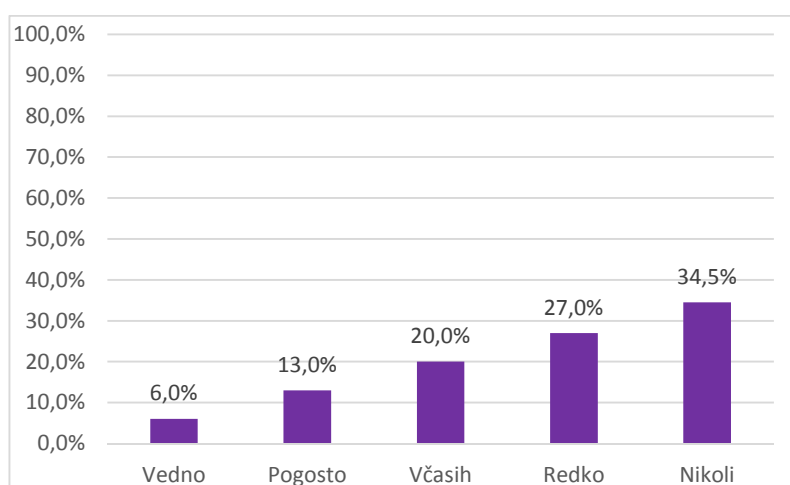
4.1.12 Ali medtem ko vozite, požete?

Graf 14: Petje med vožnjo

Odgovori na vprašanje so zelo heterogeni. 7,5 % si zaradi dobre volje vedno zapoje. 16,5 % anketiranih to počne pogosto. 32 % jih včasih poje, ko vozijo, redko 23 %, 20 % anketiranih pa med vožjo nikoli ne poje. Petje na vožnjo voznika ne vpliva tako kot poslušanje glasne glasbe. Res je, da nas petje le malo odvrne od zbranosti na cesti, vendar je znak za naše dobro počutje. Popetri pa tudi daljša potovanja z vozilom.

4.1.13 Ali se medtem ko vozite, gledate v ogledalo?

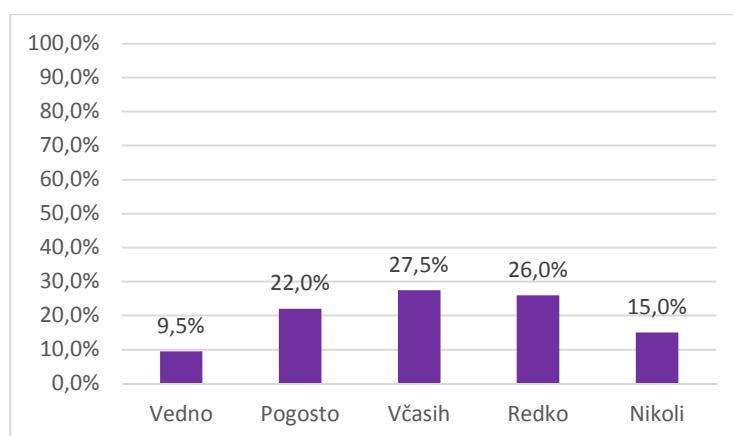
Graf 15: Gledanje v ogledalo med vožnjo

Rezultati tega vprašanja so podobni vprašanju o ličenju. Ker nismo lečevali vprašanja glede

na spol, ne moremo točno določiti, kdo ne ogleduje v ogledalu – moški ali ženska. Iz grafa je razvidno, da se jih (34 %) nikoli ali le redko (27 %) gleda v ogledalo med vožnjo. Skoraj četrtina (20 %) anketiranih v ogledalo pogleda včasih, 13 % anketiranih pogosto ter 6 % pa vedno. Ogledala v vozilu so namenjena spremljanju dogajanja na cesti.

Ogledala namenjena ličenju pa so nameščena na notranji strani senčnika.

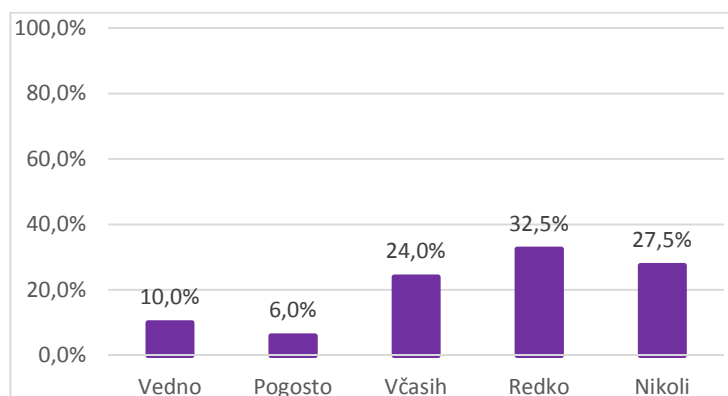
4.1.14 Ali medtem ko vozite, iščete radijske postaje?

Graf 16: Iskanje radijskih postaj med vožnjo

Noben odgovor na vprašanje o iskanju radijskih postaj med vožnjo ne izstopa. 9.5 % anketiranih jih to počne vedno, 22 % vprašanih je izbralo odgovor pogosto, 27,5 % včasih, išče radijske postaje med vožnjo 26 % anketiranih redko, 15 % vprašanih voznikov pa to ne počne nikoli. Priporočljivo je, da svoje najljubše postaje shranimo v radio, da jih lahko poljubno vklaplja tudi sovoznik. V novejših avtomobilih pa je za to vozniško razvado precej dobro poskrbljeno, saj lahko z radijskimi postajami voznik upravlja kar preko volana.

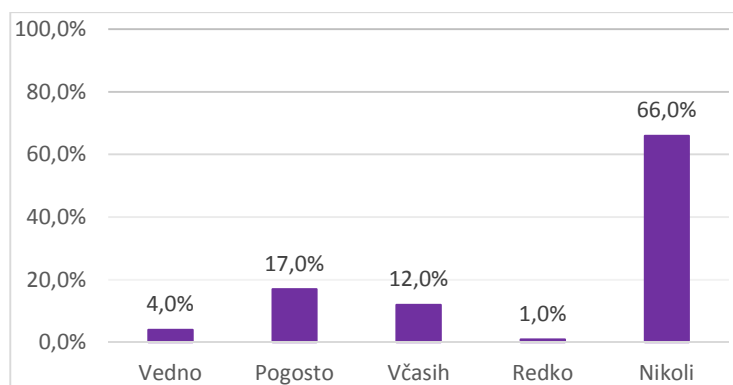
4.1.15 Ali medtem ko vozite, vlagate, jemljete stvari iz predala?

Graf 17: Vlaganje in jemanje stvari iz predala med vožnjo

Na vprašanje je 10 % anketiranih obkrožilo odgovor vedno, 6 % pogosto. Prevladujejo odgovori včasih (24 %), 32,5 % jih redko jemlje stvari iz predala, ko vozijo, 27,5 % pa nikoli. Torej prevladujejo vozniki, ki se redko »zamotijo« z vlaganjem, jemanjem stvari iz predalov. Ta vrsta aktivnosti je med vožnjo nepriljubljena, saj sta za vožnjo potrebni dve roki. Če nameravamo kaj takšnega storiti, so priporočljivi postanki, med katerimi lahko takšne stvari uredimo, najbolje pa je, da si stvari, ki jih potrebujemo med vožnjo, pripravimo že pred pričetkom potovanja.

4.1.16 Ali kadite, ko vozite?

Graf 18: Kajenje med vožnjo

66 % jih nikoli ne kadi, ko vozijo. 12 % si cigareto med vožnjo prižge včasih, 17 % pa pogosto. Najbolj strastni kadilci (4 %), pa tudi med vožnjo ne morejo zdržati brez te škodljive razvade. Upamo lahko, da bo stopnja ozaveščenosti med ljudmi v prihodnje tolikšna, da bo kadilcev iz leta v leto manjše.

5 RAZPRAVA

Naši raziskavi smo dodali razpravo v obliki okrogle mize, na kateri smo pridobili in si izmenjali mnenja s strokovnjaki. Izvedeli smo, kako policisti obravnavajo voznike v prometu, njihovo zbranost in upoštevanje zakonsko določenih predpisov ter kakšni sta preventiva in vzgoja vseh udeležencev v cestnem prometu. Na okrogli mizi so bili prisotni g. Drago Seme, predsednik Sveta za preventivo in varnost v cestnem prometu Velenje, policista s Policijske postaje Velenje, g. Janez Pravdič in g. Nikolaj Smrečnik (pomočnik komandirja), mentorica in ravnatelj (voznika).

Slika 10: Okrogla miza. (Foto: Branka Mestnik)

1. Kdo je odgovoren za prometno varnost v Velenju?

Za varnost v prometu v Velenju smo tako rekoč odgovorni vsi, policija, mestna občina, vse inštitucije, upravljalci cest, najbolj pa udeleženci sami.

2. V zadnjih letih se je cestno prometni režim v Velenju spremenil. Številna križišča so postala krožišča, npr. Križišče pri Rdeči dvorani. Kako so vozniki večji voznje krožišč? Opažate, da je manj prometnih nesreč?

Omenjeno krožišče je eno najbolj problematičnih krožišč v Velenju, ker veliko voznikov ne

zna pravilno voziti v krožišču (ne znajo se pravilno razvrščati, nepravilno uporabljajo smernike in so poleg tega tudi manj pozorni na druge udeležence). Pred postavitvijo krožišča je bilo na tem mestu povzročenih več hujših prometnih nesreč. Po postavitvi krožišča pa se je število hujših nesreč zmanjšalo. Krožišče omogoča večji pretok prometa, manj je zastojev. Za starejše voznike organiziramo okrogle mize, na katerih jih poučimo o pravilih vožnje v krožišču, saj so voznike izpite opravljali pred uvedbo krožišč.

3. Kolikšno je število prometnih nesreč v Velenju v primerjavi z mesti s podobnim številom prebivalcev v Sloveniji?

Velenje po številu prometnih nesreč ne izstopa, je pa število prometnih nesreč v zadnjih letih v upadu. Število prometnih nesreč v Velenju je zelo primerljivo z drugimi mesti (Novo Mesto, Domžale, Nova Gorica), saj so ceste v vseh naštetih mestih približno enako obremenjene. V letih 2012 in 2013 je bilo v Velenju povzročenih skupno približno 450 prometnih nesreč, vendar brez smrtnega izida.

4. V zadnjih letih je bilo izvedenih kar nekaj preventivnih akcij o uporabi varnostnega pasu. Ali se število voznikov, ki ne upoštevajo predpisov zmanjšuje?

Številka glede uporabe varnostnega pasu je v zadnjih letih precej konstantna. Vozniki, ki uporabljajo varnostni pas, bodo še naprej pripeti, tisti, ki ne uporabljajo varnostnega pasu, pa bodo še vedno vozili ne pripeti. Tudi število preventivnih akcij policistov je konstantno. Po statističnih podatkih šoferjev in avtomehnikov je približno 15 %–20 % voznikov v Velenju, ki vozijo nepripeti, vendar se delež le-teh zmanjšuje. K temu pripomorejo tudi preventivne akcije policistov.

5. V januarju je potekala preventivna akcija o uporabi mobilnega telefona. Kakšne so ugotovitve te akcije?

V tej preventivni akciji je bilo zaznati kar precej kršitev. Izrečenih je bilo veliko opozoril, dodeljenih pa tudi precej kazni. Osredotočili smo se na določene točke v Velenju. Akcijo smo izvajali s pomočjo civilnega avtomobila (civilnim opazovalcem). Učinkovitost je bila večja.

6. Koliko preventivnih akcij za povečanje varnosti v cestnem prometu ste izvedli v letu 2013 v Velenju?

Preventivne kcije so načrtovan s strani države, policijske regije ter policijske postaje. Policijska postaja Velenje je v letu 2013 opravila 35 preventivnih aktivnosti na področju cestnega prometa. V to so vključeni različni projekti tako na lokalni kot tudi na državni ravni, sodelovanje z drugimi subjekti na področju varnosti cestnega prometa, različna izobraževanja otrok in odraslih. Akcije so planirane s strani države in policijske regije ter policijske postaje. Sodelujemo pa tudi v različnih preventivno-represivnih akcijah, ki jih organizira AVP (Agencija za varnost prometa) ali Policija.

7. Prevelika hitrost je velikokrat prepoznana med voznikovimi prekrški. Na nekaterih cestnih odsekih so nameščeni opozorilni merilniki hitrosti. Ali ocenjujete pozitivni učinek njihove namestitve? Menite, da bi jih moralo biti več?

Namestitev opozorilnih merilnikov hitrosti vsekakor pozitivno vpliva na varnost v cestnem prometu. Zelo pomembno je, da so nameščeni v vidnem polju voznika. Žal po daljši časovni periodi efekt opozorilnega merilnika hitrosti zbledi.

8. Katere dejavnosti, ki jih lahko opravlja voznik med vožnjo, vplivajo na njegovo nezbranost v prometu? Ali pogosto izvajate akcije o odgovornosti voznikov med vožnjo?

Kontrola odgovornosti voznikov med vožnjo zakonsko ni določena. To pomeni, da za aktivnosti med vožnjo kot so prehranjevanje, pitje, kajenje... voznikov ne moremo kaznovati. Ugotavljamo, da je takšnih voznikov približno 20%. Zato ravno z raznimi preventivni akcijami želimo povečati osveščenost voznikov.

9. Konec leta 2013 je AMZS izvedel raziskavo o kulturi vožnje na slovenskih cestah. Rezultati so pokazali, da imamo Slovenci o splošni kulturi vožnje precej nizko mnenje, o samih sebi pa visoko. To dvoje seveda ne gre skupaj. Kaj o tem menite vi?

Ugotavljamo, da je agresivnega načina vožnje pri nas vedno več. Zelo radi obsojamo vožnjo drugih voznikov, premalo pa smo kritični do sebe.

10. Kaj menite o »Viziji 0« ?

Ko je bil zastavljen cilj »Vizije 0« je bilo število smrtnih žrtev na naših cestah preko tristo. Danes je ta številka okoli sto. »Vizija 0« je praktično nedosegljiva, saj v prometu kot sistemu vedno prihaja do konfliktov in nepredvidenih situacij. Poleg človeka je v nesreči vključenih še več drugih faktorjev (ceste, vremenske razmere...). Je pa vsekakor zelo dobro, da je takšen cilj postavljen in v njem sodelujemo vsi.

Slika 11: Pogovor s strokovnjaki s področja prometne varnosti. (Foto: Branka Mestnik)

6 ZAKLJUČEK

Voznikova zbranost, odgovornost med vožnjo je postala naš glavni izziv raziskave. V raziskovalnimi raziskovalni nalogi »Vi vozite« ..., smo pridobili podatke s pomočjo pisnih virov, terenskega dela, ankete ter razgovora s strokovnjaki, ki skrbijo za varnost, preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Prvo hipotezo, da *vozniki na Goriški cesti v Velenju upoštevajo omejitev hitrosti in med vožnjo ne uporabljajo mobilnega telefona*, lahko potrdimo. Z opazovanjem, odčitavanjem in zapisovanjem podatkov iz opozorilnega elektronskega merilnika hitrosti na Goriški cesti v Velenju (oktobra 2013), kjer poteka tudi naša šolska pot, smo pridobili podatke o hitrosti vožnje naključnih voznikov. Dve tretjini voznikov (67 %) upošteva omejitve hitrosti, vozijo do 50 km/h. Tretjina voznikov je vozila hitreje. Redki (približno 2 %) pa so v jutranjem času telefonirali. Strokovnjaki s področja prometne varnosti so na okrogli mizi potrdili, da lahko podatke, ki jih beleži opozorilni elektronski merilnik primerjamo. Ugotovili smo, da so podobni naši raziskavi. Menijo, da je namen namestitve dosežen, saj pozitivno vpliva na vožnjo voznikov – opozori jih kako hitri so. So pa tudi vozniki, ki prezrejo, ne upoštevajo sporočila merilnika hitrosti. Povprečna hitrost v oktobru 2013, ki jo je zabeležil merilnik, je bila 45,6 km/h. Namen opozorilnega merilnika hitrosti je dosežen.

Predlagamo, da so na cestnih odsekih v bližini šol, nameščeni opozorilni merilniki hitrosti ali pa takšni, ki »napišejo« položnico.

V drugi hipotezi smo predpostavili, da *vozniki v Velenju vozijo varno in upoštevajo prometno okolje*. Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da približno petina voznikov v vozilu ni osredotočena le na vožnjo. To pomeni, da med vožnjo jedo, pijejo osvežilne napitke, se ličijo, urejajo pričesko, iščejo radijske postaje, poslušajo glasno glasbo, kadijo, pišejo opomnike, brskajo po avtomobilskih predalih, pogovarjajo se po mobilnem telefonu, pozabijo se pripeti z varnostnim pasom in drugo. Vse to voznikom zmanjša zbranost med vožnjo. Na cesti pa niso sami, zato morajo biti pozorni na celostno prometno okolje. Na razpravi v obliki okrogle mize smo izvedeli, da tudi policisti beležijo podobne podatke. Kontrola odgovornosti voznikov med vožnjo pa ni zakonsko določena, zato jih ne morejo kaznovati, razen telefoniranje in neuporabo varnostnega pasu. Na osnovi raziskave lahko to hipotezo delno potrdimo, saj

prevladujejo vozniki, ki vozijo varno in upoštevajo prometno okolje. So pa tudi vozniki, ki so pozabili na cestno prometne predpise, ki so se jih naučili v Avto šoli.

Hipotezo, *policisti pogosto izvajajo preventivne akcije o odgovornosti voznikov med vožnjo in varnosti prometa*, lahko potrdimo. Zanimalo nas je, ali v Velenju in širši regiji sledijo nacionalnemu programu na področju varnosti cestnega prometa, ki traja od 2013 do 2021. Temeljni cilj »Vizija 0« je, da v Sloveniji ne bo smrtnih žrtev in hudih telesno poškodovanih oseb, zaradi prometnih nesreč. Na okrogli mizi smo pridobili informacijo, da so policisti v letu 2013 v Velenju izvedli 35 preventivnih akcij o odgovornosti voznikov med vožnjo. Tako želijo opozoriti voznike na varnost v prometu. Precej kršitev in izrečenih kazni je bilo tudi v preventivni akciji o uporabi mobilnega telefona med vožnjo. Tudi Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu nudi stokovne smernice, zlasti na področju vožnje v krožiščih. Vsi skupaj pa so si enotni, da je vse več agresivne vožnje in premalo smokritičnih voznikov.

Za varnost v prometu smo odgovorni vsi: vozniki, policija, upravljalci cest, institucije, ki skrbijo za preventivo, vzgojo in varnost v cestnem prometu. Vozniki naj ne obsojajo drugih udeležencev v prometu in ne iščejo razlogov v prometnem okolju, apmak morajo biti zbrani, osredotočeni na / med vožnjo.

7 POVZETEK

Voznik (voznica) je oseba, ki je opravila vozniški izpit in na cesti vozi vozilo. V raziskovalni nalogi »Vi vozite...« smo spoznali, da si vozniki kljub pridobljenem dovoljenju o cestno prometnih predpisih, kasneje te prilagodijo, jih manj upoštevajo in spoštujejo. Na Goriški cesti v Velenju (šolska pot) smo na elektronskem merilniku hitrosti ugotavljali ali vozniki vozijo po omejitvah ali prehitro. Pozorni smo bili tudi na uporabo mobilnega telefona med vožnjo. Ugotovili smo, da približno polovica voznikov upošteva omejitve hitrosti, skoraj polovica pa jih prekorači. Tudi elektronski zapis v opozorilnem merilniku hitrosti, beleži podobne podatke. Le redki so v jutranjem času telefonirali.

Raziskovalno nalogo smo podkrepili z anketnim vprašalnikom o zbranosti in odgovornosti voznikov med vožnjo. Rezultati so pokazali, da približno petina voznikov (20 %) v vozilu ni osredotočena le na vožnjo. To pomeni, da med vožnjo jedo, pijejo osvežilne napitke, se ličijo, urejajo pričesko, iščejo radijske postaje, poslušajo glasno glasbo, kadijo, pišejo opomnike, brskajo po avtomobilskih predalih, pogovarjajo se po mobilnem telefonu, pozabijo se pripeti z varnostnim pasom... Vse to voznikom zmanjša zbranost in varnost vožnje. Kako tovrstne voznike opazujejo, kaznujejo policisti in kakšna je preventiva ter vzgoja udeležencev v cestnem prometu, smo izvedeli na okrogli mizi. Pridobili in izmenjali smo mnenja, izkušnje, rezultate naše raziskave s strokovnjaki. Kontrola odgovornosti voznikov med vožnjo ni zakonsko določena (ne morejo jih kaznovati), razen telefoniranje in neuporabo varnostnega pasu. Za varnost v prometu smo odgovorni vsi; vozniki, policija, upravljalci cest, institucije, ki skrbijo za preventivo, vzgojo in varnost v cestnem prometu. Ugotavljajo, da je več agresivne vožnje in premalo samokritičnih voznikov. Pomembno je upoštevati zastavljene cilje, ki pripomorejo k varnejši vožnji.

Z raziskovalno nalogo želimo opomniti voznike, naj vozijo kulturno in odgovorno.

8 ZAHVALA

Naprej bi se rad zahvalil mentoricama ge. Branki Mestnik in ge. Andreji Vintar za spodbudo, nasvete, lektoriranje, prevod in čas katerega sta mi namenili. Zahvaljujem se prijatelju Teodorju, ki mi je pomagal pri razdeljevanju anket in izvajanju meritev hitrosti.

Zahvaljujem se policistoma go. Nikolaju Smrečniku in go. Janezu Pravdiču ter go. Dragu Semetu, predsedniku Sveta za preventivo in varnost v cestnem premetu, za čas in sodelovanje na okrogli mizi.

Hvala tudi staršema, ki sta mi dajala nasvete in mi bila v veliko pomoč.

9 PRILOGE

9.1 Anketni vprašalnik

Pozdravljeni!

Sem Domen, devetošolec OŠ Gorica. Pripravil sem anketni vprašalnik, ki mi bo v pomoč pri zbiranju podatkov za raziskovalno nalogo. Zanima me, kako vi vozite.

Prosim, vzemite si čas za nekaj kratkih vprašanj. Pri vprašanjih obkrožite črko pred odgovorom, ki ste ga izbrali. Izberite samo en odgovor pri vsakem vprašanju.

1. Ali ste pri vožnji pripeti z varnostnim pasom?

a) vedno b) pogosto c) včasih c) redko d) nikoli

2. Ali med vožnjo uporabljate mobilni telefon?

a) vedno b) pogosto c) včasih c) redko d) nikoli

3. Ali vozite po omejitvah hitrosti v naselju in izven naselja?

a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli

4. Ali med tem ko vozite:

- **jeste:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **pijete:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **se ličite:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **si urejate lase:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **pišete (opomnike, sporočila):** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **poslušate glasno glasbo:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **pojete:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **se gledate v ogledalo:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **iščete radijske postaje:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli
- **vlagate, jemljete stvari iz predalov:** a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli

5. Kako pogosto se vam med vožnjo dremlje? a) vedno b) pogosto c) včasih č) redko d) nikoli

6. Ali ste že kdaj bili povzročitelj prometne nesreče?

- a) da
- b) ne

Če ste obkrožili **da**, ali menite, da je bil kateri od zgoraj naštetih dejavnikov kriv za vašo »nezbranost« med vožnjo?

Imenujte ga: _____

Hvala za vaše sodelovanje!

10 VIRI IN LITERATURA

1. Jakomin, L. (1996). Kaj moram vedeti o cestnem prometu. Portorož: Fakulteta pomorstvo in promet.
2. Orthaber, R. Projektiranje prometnih površin. Maribor: Prometna šola Maribor, 2006.
3. Petrovec, D. (2011). Varnost cestnega prometa. Ljubljana: inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani.

10.1 Internetni viri

1. AMZS; Center varne vožnje. <http://cvv.amzs.si/?podrocje=43> (6. 1. 2014).
2. Dnevnik. <http://www.dnevnik.si/kronika/prevec-telefoniranja-med-voznjo>. (6. 1. 2014).
<https://www.dnevnik.si/magazin/svet-vozil/1042497551> (6. 1. 2014).
3. Europa.eu. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-25_sl.htm (6. 1. 2014).
4. Javna agencija RS za varnost prometa. <http://www.avp-rs.si/> (6. 1. 2014).
<http://www.avp-rs.si/splosno-o-varnosti/nacionalni-program-2013-2022> (6. 1. 2014).
<http://www.avp-rs.si/vozniki> (6. 1. 2014).
<http://www.avp-rs.si/vozniki/pridobitev-vozniskega-dovoljenja> (6. 1. 2014).
<http://www.avp-rs.si/vozniki/izobrazevanja-in-usposabljanja-voznikov> (6. 1. 2014).
<http://www.avp-rs.si/vozniki/voznisko-dovoljenje> (6. 1. 2014).
5. Kovač, S. Diplomaska naloga.
http://www.bb.si/doc/diplome/Kovac_SandiOdgovornost%20voznika%20v%20cestnem%20prometu.pdf (6. 1. 2014).
6. Ministrvo za notranje zadeve – policija. <http://www.policija.si/index.php/preventiva/prometna-varnost-category-blog/63645-varna-pot-v-olo-in-domov> (6. 1. 2014).
7. RTV Slovenija, multimedijški portal. <http://www.rtv-slo.si/zabava/zanimivosti/za-varnejso-voznjo-si-prepevajte/168334> (6. 1. 2014).
8. 24.ur.com. <http://www.24ur.com/novice/svet/kaznovana-zaradi-licenja-med-voznjo.html> (6. 1. 2014).

9. Uradni list RS. <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2010109&stevilka=5733> (6. 1. 2014).
10. Žurnal. <http://www.zurnal24.si/katere-glasbe-med-voznjo-ne-poslusajte-clanek-180697> (6. 1. 2014).
11. Žurnal. <http://www.zurnal24.si/iskanje-radijske-postaje-smrtno-nevarno-clanek-190455> (6. 1. 2014).

10.2 Ustni viri:

Drago Seme, predsednik Sveta za preventivo in varnost v cestnem premetu Velenje, ustni odgovor na vprašanja, 6. feb. 2014.

Janez Pravdič, policist s policijske postaje Velenje, ustni odgovor na vprašanja, 6. feb. 2014.

Nikolaj Smrečnik, pomočnik komandirja s policijske postaje Velenje, ustni odgovor na vprašanja, 6. feb. 2014.